

naš tednik

LETO XXXI. — Štev. 35 30. avgusta 1979 Cena 4.— šil. (5 din)
Poštšina plačana v gotovini Celovec P. b. b.
Erscheinungsort Klagenfurt Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

Gospodarstvo: statistike ne prikažejo vsega - KEL: razpravljati o gospodarski samopomoči

Pred volitvami je pač povsod tako, da kar tako mrgoli od superlativov: najboljša sezona, največ prenočitev, največ zaposlenih, novi obrati itd. Superlativi niso nič novega in tudi nič zlega.

Samo: poprečnemu delojemalcu na Koroškem se pač zdi čudno, če sliši iz takih superlativnih statistik, da znaša poprečna neto-plača avstrijskega industrijskega delavca 11.000 šilingov mesečno. Na Koroškem pa polovica delojemalcev zasluži manj kot 8000 šilingov — in še to le bruto.

Pri tem pa je pripadnost k superlativom relativna in nikakor v vsakem primeru razveseljiva: kajti Koroška in posebej južna Koroška ima še drug superlativ, ki ga pa iz nedeljskih govorov politikov nikoli ni slišati: namreč največjo brezposelnost. Torej tistih 8000 bruto-šilingov za polovico delojemalcev velja le tedaj, če dotični ni brezposeln.

Šele pred kratkim je koroški deželni glavar predal statistiko, iz katere je bilo razvidno, da je bilo ustvarjenih 11.660 dodatnih delovnih mest. Nikjer v tej statistiki pa ni bilo povedano koliko procentov je to. Pa tudi ne, koliko procentov znaša brezposelnost.

Preprost račun: če smo imeli lani nekje 1000 ljudi, ki bi bili dela zmožni in voljni, a je od njih zaposlenih le 950, potem znaša brezposelnost 5 procentov. V prihodnjem letu pa hoče delati 1100 oseb, a jih najde službo le 1000. Superlativna vest bo sedaj: „imamo 50 delovnih mest več kakor prej!“. Pri tem pa je zamolčano, da išče službo 100 ljudi ali 9 odstotkov, da se je torej delež brezposelnosti povečal od 5 na 9 procentov. Ta — izmišljeni — primer jasno kaže, da je treba biti pri statistikah zelo pozoren.

Deželni glavar v svoji statistiki ni objavil, koliko procentov je omenjeno število zaposlenih in dodatno zaposlenih. Zakaj jih ni objavil? Morda na drugi pogled omenjene številke niso tako razveseljive in lepe kakor na prvi pogled?

Namesto tega pa je bilo obljubljenih s strani zvezne vlade 400 milijonov šilingov za hitrejšo izgradnjo avtoceste na jug. To vsoto (400 milijonov je relativno veliko, pa tudi relativno malo, kakor pač nekdo gleda in primerja) so z uradne strani razbodbali tako, kakor da bi ti denarji bili poseben dar za Korošce iz kanclerjeve privatne denarnice in ne, kakor je v resnici, iz prispevkov vseh avstrijskih davkoplačevalcev. Korošci so v preteklih desetletjih tudi (so-)financirali gradnjo zahodne avtoce-

ste in drugih projektov, nazadnje UNO-City. Zaradi tega imajo pravico, da se tudi zanje nekaj napravi.

Deželni glavar Wagner se je — navzlic uspehi sezoni — ponovno priznal k sezonsko pogojenim strokam (gradbeništvo in turizem) z utemeljitvijo, da je le z zadostnim rezervoarjem delovnih moči bil možen podvig turizma in gradbeništva. To že drži. Vendar statistika kaže tudi drugo plat medalje, da namreč tudi poleti, v času torej, ko je zaposlitev na Koroškem največja, brezposelnost v naši deželi kljub temu poprečno višja kakor v celotni Avstriji. V avgustu (naslednje številke so iz leta 1977) je znašala brezposelnost po vsej Avstriji poprečno 1 procent. Na Koroškem pa je v tem najugodnejšem času bila brezposelnost skoraj še enkrat tako velika — točno 1,7 procentov. Pozimi je statistika brezposelnih naravnost porazna. Januarja je znašala v vseavstrijskem poprečju 3,2 odstotka, na Koroškem pa kar 9,7 procentov. Torej je januarska brezposelnost na Koroškem trikrat večja kakor v vseavstrijskem poprečju. Podobno je v mesecu februarju. Avstrijska brezposelnost znaša 2,9 procentov, koroška pa 9,1 procentov.

Pri tem pa je treba še omeniti, da v statistiki nezaposlenih niso zajeti tisti, ki brezposelnine ne dobijo. Bodisi, ker so šele zapustili šolo, delovnega mesta pa niso dobili, ali da imajo premalo mesecev s prispevki, ali da imajo doma majhno domačijo, ki pa ne nese dovolj, ali da se šolajo itd.

Tako gledano se prikaže „politika polne zaposlenosti“ deželne in zvezne vlade kot zelo problematična. To nikakor niso ugotovitve doždevnih protisocialistično usmerjenih oseb, temveč veljajo te smerice za socialistične politike. V Železni Kapli npr. je minister za socialno skrbstvo lani dejal, da je moč govoriti o polni zaposlenosti vse do tedaj, dokler odstotek brezposelnosti ne preseže 3 procentov. Na Koroškem znaša brezposelnost precej več, na južnem Koroškem še več.

Sicer se obeta sedaj razvojni program za obmejno področje. Brezdvomno: čas volitev je blizu. Kaj pa so storili vladajoči politiki vseh treh večinskih strank s socialistično na čelu doslej, da bi odpravili slabi položaj v naših krajih? Da, Rebrca se je rešila, toda ne po zaslugi treh velikih strank. Videli in doživeli smo, kako so stranke brez vsake odločnosti taktirale na hrbtih prizadetih delavcev! Kaj so na gospodarskem in

Radiše: 75-letni jubilej društva

Zadno nedeljo je ob zelo veliki udeležbi radiško prosvetno društvo priredilo „srečanje pevskih zborov“ ob 75-letnici obstoja. Dvorana ni mogla sprejeti vseh poslušalcev, ki so prišli od blizu in daleč. Celo rojaki iz Zilje so prišli na Radiše.

V imenu društva je pozdravil tajnik Tomaž Ogris poleg rojakov vrsto častnih gostov, konzula SFRJ Zarola Sandorja, župana Dobernika, 3. predsednika deželnega zbora Josefa Guttenbrunnerja, podpredsednika KKZ dr. Janka Zerzerja, tajnika Narodnega sveta mag. Filipa Warascha, zastopnika SPZ centralnega pevovodjo Hanzija Kežarja; ZSO je zastopal Teodor Domej.

Prireditve je obiskal tudi deželni glavar Leopold Wagner. Upamo,

da bo tudi po volitvah prišel na slovenske prireditve in ne samo med volilno kampanjo, ko gre za glasove.

V svojem pozdravnem nagovoru je Tomaž Ogris med drugim dejal: „Tri četrto stoletja živi in deluje to naše domače kulturno in izobraževalno društvo. V vsej tej dobi je imelo v svojih vrstah razgledane in požrtvovalne ljudi, za katere je bilo brezdolje greh, bojazljivost pa sramota.“

Njim se imamo zahvaliti, da so Radiše danes otok sredi docela pomencene sosesčine. Za občino Žrelec, kamor spadajo sedaj Radiše, je spregovoril župan dvorni svetnik Ernst Dobernik.

V imenu KKZ in Narodnega sveta pa je spregovoril podpredsednik dr. Janko Zerzer.

dejojemalcem, ki bi imeli doma svoj kruh, pa tudi indirektno bi občine bolj razcvetele, možen pa bi bil tudi prihranek deviz. Koroška enotna lista z vso močjo podpira taka prizadevanja. Precej bo še treba diskusije — tudi preko datuma volitev. KEL ni v prvi vrsti fiksirana na 7. oktober, ker praktično ni izgledov, da bi prišel zastopnik KEL v deželni zbor. KEL bo med državljani ne glede na narodno pripadnost skušala zbuditi uvidenost za take potrebe. Uvidenost za čim večjo svobodo posameznika in družbe. Uvidenost za povečanje demokratičnih možnosti v deželi.

Kajti ne more biti res, kar je deželni glavar šele pred kratkim dejal v intervjuju z nekim dunajskim dnevnikom. Dejal, je, da ima Koroška najmodernejša demokratična določila. Da, na Koroškem je manjšini sovražna politika moderna, vseeno, ali se stranka, ki jo izvaža, pojmuje kot napredna ali konservativna.

Težave za direktno demokracijo

V torek, 28. avgusta, je šentjakobski občinski svet v večerni seji obravnaval precejšnje število točk dnevnega reda — bilo jih je domala dvajset — in sklepal o zadevah, ki bodo marsikoga v občini le zanimale. Eno je treba reči: vedno bolj se kaže, da bo birokracija kmalu tudi na občinski ravni zadržila spontanost politične diskusije — ne samo v Šentjakobu, marveč sploh po občinah, kajti spremljeni predpisi Splošnega občinskega reda predvidevajo vedno več „papirnate vojne“. Je majhnim frakcijam, ki niso zastopane v predstojništvu, kjer se pravzaprav vse pripravlja in kjer padejo tudi določene predložitve, na eni strani vzeta možnost hitre in ustrezne informacije in jim je možno spraviti aktualna vprašanja na dnevni red samo po proceduri pisanih predlogov, ki pa morajo prehoditi šele pisarniške kanale — v katerih potem tudi dostikrat obtičijo, jim je na drugi strani po novem zelo otežkočeno, da bi se posluževali pravice, v okviru seje glede neke aktualne zadeve vprašati predstavnike občine in od njih dobiti takoj odgovor. V takimenuvani „vprašalni uri“ (Fragestunde) smejo občinski odborniki namreč postaviti vprašanja samo, če so vprašanja najmanj teden pred občinsko sejo pisмено naslovili na občino.

Navadno pa ni vedno lahko zvohati, kdaj bo spet kaka občinska seja. Stvari tako zgubijo na brzanci in odgovorni si pridobijo dosti časa. Zato tudi ni čuda, da je frakcijski vodja Socialne gospodarske skupnosti, Miha Antonič na seji dejal, da pojem „vprašalna ura“, nikakor ne ustreza realnosti. Točka „razno“, kakor je bila prej v navadi, je zdaj črtana z dnevnega reda in za vsak slučaj si je šentjakobski župan na torkovi seji zagotovil z glasovi socialistične večine pravico takojšnje zaključitve obravnave brez možnosti stavljanja morebitnih dodatnih vprašanj.

Medtem ko se postavljajo opozicijskim frakcijam zakonske bariere, pa si večinska stranka stvar lahko po svoje uredi. Socialistična frakcija je tako hotela spraviti na dnevni red točke brez glasovanja o nujnosti — na kar jih je opozoril Antonič.

Pristojni so poročali o delu v pododborih. Iz poročila kontrolnega odbora, katerega predsednik je Miha Antonič, je bilo povzeti, da je finančno poslovanje občine v redu. Razveseljive so bile ugotovitve referenta za tujski promet, da je le-ta letos znatno napredoval: več kot desetodstotno povečanje števila prenočitev.

Kakor je bilo povedano, je dograditev občinskega kulturnega do-

Najprej je opravičil moški zbor, ki je bil zadržan, kajti kar Radiše in Sveče povezuje, je to, da imata obe fari edini na dvojezičnem ozemlju istega farnega patrona sv. Lamberta.

Iskreno je cestital društvu in mu izpovedal priznanje za tole veliko in važno kulturno delo, ki so ga društveniki v tej dobi 75 let vršili tu na Radišah. Še posebej je čestital Radišanom, da so si za svoj jubilej napravili tako lepo darilo in si postavili tako imeniten Kulturni dom in to v veliki meri z lastnimi močmi. To je res vse pohvale in pa tudi posnemanja vredno.

Za ZSO je potem spregovoril Teodor Domej in prav tako čestital društvu k lepemu jubileju, ki ga praznuje z delavnostjo. Teodor Domej je nato govoril o sedanjih političnih situaciji, vendar bi ta del nagovora spadal bolj na kakšno volilno zborovanje kakor pa na kulturno prireditev.

Za tem se je zvrstila pestra paleta kulturnega programa, kjer so nastopili domači moški zbor, ki ga vodi Stanko Wrulich, moški zbor KUD Stane Žagar iz Kroke (dirigent Edi Gašperšič), ki ima z radiškim zborom že nad 16 let prijateljske stike, folklorna skupina KPD Planina iz Sel, katero vodi Mira Oraže, moški zbor Svoboda iz Loge vasi, ki ga vodi Stanko Černic, me-

Komentar NT:
pred 40 leti (str. 2)

šani zbor Gorjanci iz Kotmare vasi, ki ga vodi Stanko Wrulich, moški zbor Jopa-Baško Jezero iz Loč, tamburaški zbor SPD Zvezda iz Hodiš pod vodstvom Dorice Sabotnik, mešani zbor Bilka iz Bilčovsa s pevovodjo Joškom Boštjančičem, moški zbor Valentin Vodnik iz Doline pri Trstu pod vodstvom Ignacija Ota — tudi s tem zborom je društvo pobrateno — in domači mešani zbor, ki ga vodi Šiman Wrulich. Povezavo posameznih točk je opravila Leni Lamprechler.

Po uradni prireditvi je bila zabava in so Fantje iz Podjune igrali še dolgo v noč.

ma z dotacijo deželne vlade v višini 2,1 milij. šilingov še za leto 1979 zagotovljena.

Šolskim sestram v Šentpetru (dekleta tam lahko absolvirajo tudi 9. šolsko leto) je občinski svet odobril 8000.— šil. podpore, krajevni organizaciji Zveze penzionistov in rentnikov pa 500.— šilingov.

Na željo prizadetih staršev se bo občina pri deželni vladi zavzemala za spremembo šolskih okolišev ljudskih šol v Podgorjah in Področčici. Gre za tisto območje, ki so ga pred leti priključili šolskemu okolišu Področčica, ki pa je sicer bolj povezan s Podgorjami, saj spada tja tudi kar se tiče fare in pošte.

Iz županovega poročila je bila z osuplostjo sprejeta novica, da nameravajo avstrijske železnice položiti drugi tir železniške proge prav tam, kjer so ravnokar uspeli preprečiti gradnjo avtoceste. Ali bo možno, da se bodo občani še v drugič ubranili grožecemu motenju miru zaradi napeljava prometa skozi naseljena območja, je še povsem nejasno. Jasno pa je to, da bi občina zelo rada videla, da bodo ob bodoči avtocesti zgradili objekt z restavracijo in parkiriščem ter z vsemi servisnimi službami za potnike, kar bi občini prineslo do 40 delovnih mest.

Avstrijsko odporniško gibanje velikovskim mestnim očetom: „Niste služili naši avstrijski domovini!“

ÖSTERREICHISCHE WIDERSTANDSBEWEGUNG
1010 Wien, Reischachstraße 3/8a

An den
Stadtrat der Stadtgemeinde Völkermarkt
„Stadt der Volksabstimmung“
9100 Völkermarkt

Sehr geehrte Herren!

Mit Bedauern hat das Präsidium der Österreichischen Widerstandsbewegung davon Kenntnis genommen, daß in Völkermarkt der Auftritt einer Kinderfolkloregruppe aus Jugoslawien bereits zu „Unruhen in der Bevölkerung führen könnte und somit keine Garantie für die Sicherheit aller Beteiligten übernommen werden kann“.

Sie haben dem Ansehen unserer Heimat keinen guten Dienst erwiesen, wenn Sie — ungeachtet internationaler Verpflichtungen — dem Druck volksdeutscher Minderheiten gegen unsere slowenischsprachigen Österreicher nachgeben.

Die beiden Zentralverbände der Kärntner Slowenen haben sich am 26. Oktober 1976 öffentlich zur österreichischen Nation bekannt, ein politisches Bekenntnis zu Österreich, das von den führenden Repräsentanten der „Europastadt“ Völkermarkt noch aussteht.

Hochachtungsvoll
Franz Klar Gen. Sekr. Kom.-R. Bruno Czermak Präsident

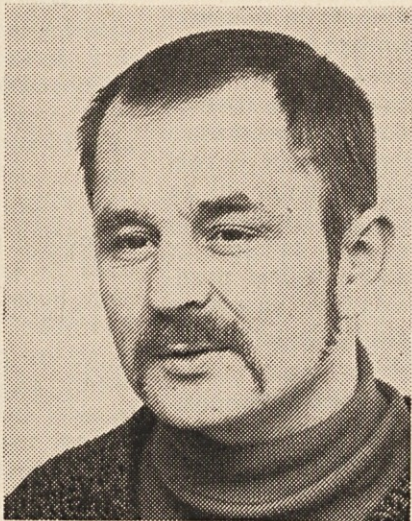
Slovanska folklor v Velikovcu prepovedana.

KEL - demokratična alternativa

tednikov komentar - tednikov komentar - tednikov komentar - tednikov kome

JOŽE
WAKOUNIG
glavni urednik NT

**Ob 40.
obletnici
izbruha
druge
svetovne
vojne:**

Začelo se je ob 4.46 zjutraj.

„Ab fünf Uhr wird zurückgeschossen!“ je zavpil Hitler 1. septembra 1939 v berlinskem reichstagu, ko je sporočil, da je Nemčija napadla Poljsko. Prvi napadi pa se niso začeli šele ob petih zjutraj v Šleziji, temveč ob 4.46 na Westerplatte pri Gdansk.

Zločinski napad Hitlerjeve Nemčije na Poljsko je bil logično nadaljevanje prejšnjih zgodovinskih dogodkov; drama, ki se je začela s tem napadom, pa se kljub navideznemu koncu leta 1945 še zdavnaj ni končala. Dobrih tisoč let je bilo prodiranje proti vzhodu (Drang nach Osten) ena glavnih gonilnih sil nemške politike. Ta val se je začasno ustavil šele 1918, dokler se ni razbil ob ruševinah Tretjega rajha leta 1945. Upamo,

da dokončno. Kajti miselnost, iz katere so se rojevali dolgotrajni, znova sveži „križarski pohodi“ proti slovanstvu in baltskemu vzhodu prav tako proti jugovzhodu, ni mrtva. Višek je bilo divjanje v drugi svetovni vojski. Že leta pa preplavlja knjižni trg val publikacij, ki povišujejo „junaštva“ nemške vojske in oborožene SS (Waffen-SS). Publikacije tiskajo povečini v Zahodni Nemčiji. Staro prusko vojaško tradicijo pa gojijo najbolj zavzeto v Vzhodni Nemčiji, kjer tudi sedi, kljub nasprotnim trditvam in dokazovanjem, vrsta nacističnih zločincev na vplivnih, celo odločilnih mestih. Vajeni, da vedno vestno, hlapčevsko ubogajo svoje gospodarje (Führer befiehlt, wir gehorchen!) in da tisto, česar se lotijo, tudi do zadnje potankosti (mit deutscher Gründlichkeit) izvedejo, so postali tako zahodni (najboljši kapitalisti) kot vzhodni Nemci (najboljši komunisti) odlični služabniki in pomagači novih gospodarjev, tu Amerikancev, tam Sovjetov, čeprav v resnici ne marajo ne enega ne drugega; v marsičem pa so svoje nove gospodarje že prehiteli. Tako Amerikanci kot Sovjeti se poslužujejo svojih odličnikov tudi v svetovnem merilu.

Senegalski predsednik Leopold Sedar Senghor je pred nekaj časa izjavil, da se je tretja svetovna vojska že začela, in sicer v Afriki. Po politični demontaži Evrope, kot posledici druge svetovne vojske, je bilo logično, da bodo evropske kolonialne države sčasoma izgubile tudi svoje afriške kolonije ali „prekomorske pokrajine“, kot so ponekod pravili. Med zadnjimi je morala zapustiti črno celino Portugalska, ki se je „udomačila“ tam že kot prva, v 15. stoletju. Toda po osvoboditvi izpod kolonialističnega jarma ni sledilo obdobje miru, ki bi ga afriške države nujno potrebovale za nadaljnji uspešni razvoj. Mnogo domačih gospodarjev je bilo (in je še) koruptnih, stare kolonialne meje so postale meje novih afriških držav, plemenska, rasna in verska nasprotstva so začela

osnutka akcijskega programa, ki naj bi ga sprejeli konec avgusta.

Tudi vodja jugoslovanske delegacije dr. Ivo Margan je opozoril na te razlike in na dejstvo, da so države v razvoju od dunajske konference pričakovale več. Ne glede na to pa je konferenca pokazala, da se bo proces mednarodnega sporazumevanja nadaljeval in da se bodo pokazali tudi pozitivni rezultati.

Poudaril je, da problemov uporabe sodobnih znanstvenih in teh-

noloških dosežkov, zlasti še v državah v razvoju, ni mogoče rešiti čez noč in da konference tudi niso skicali s tem namenom. Pokazalo pa se je, da dveletne priprave niso bile zaman, kar velja še posebej za države v razvoju, ki so v okviru „skupine 77“ pripravile skupna programska izhodišča.

Na Dunaju so posebno pozornost posvetili definiciji razvoja in dejanskim možnostim držav v razvoju za uporabo tehnoloških dosežkov v skladu s specifičnimi razmerami, je rekel dr. Ivo Margan, in omenil kot te posebnosti geografski in gospodarski položaj posameznih držav v razvoju, surovine, ki jih imajo, kadrovske možnosti, razvitanost infrastrukture, njihove odnose s skupinami držav, na katere je navezan njihov razvoj.

Konferenca je tudi poskušala določiti merila in pravila za obnašanje nadnacionalnih družb, zato da bi njihovo delo uskladili z razvojnimi programi držav, kjer delujejo. Konferenca je dala predloge, kako modificirati mednarodno pravo, predvsem zato, da bi zaščitili interese držav v razvoju. Konkretno so govorili o možnosti za spremembo predpisov glede uporabe tehnoloških postopkov oziroma njihovega lastništva, o uporabi rezultatov znanstveno-raziskovalnega dela, patentov, inovacij in podobno.

Konferenca je tudi poskušala definirati, kakšen sistem informacij bi bilo treba ustvariti, zato da bi bili dosežki sodobne tehnologije čim dostopnejši vsem državam. Govorili so tudi o tem, v kateri smeri se bodo v neposredni prihodnosti razvijale raziskave na področju novih tehnologij.

Po oceni dr. Iva Margana so se največje razlike na Dunaju pokazale v razpravi o organizaciji mednarodnega organa v okviru sistema OZN, ki bi se ukvarjal s problemi uporabe tehnoloških dosežkov, vidne pa so tudi razlike glede višine sredstev, ki bi jih OZN morala zagotoviti za razvoj.

pooblaščenega naroda). Ta sporazum naj bi poslali ameriškemu kongresu, da ga sprejme.

Jackson, ki se je že večkrat mudil na Kitajskem, je izjavil, da lahko Kitajska zelo veliko prispeva k gospodarski stabilizaciji zahodnega sveta. Posebej je poudaril možnost, da Kitajska v prihodnosti „nadamesti“ pomanjkanje nafte, ki ga je čutili v ZDA in Zahodni Evropi, pa tudi na Japonskem. Zemlja se torej ne vrti več okoli sonca, temveč okoli nafte.

Gorenje ima probleme

Velike težave imajo v tovarni gospodinjskega orodja Gorenje, ker so aprila in julija vložili zahtevek za podražitev nekaterih izdelkov, zaradi administrativne brezbriznosti, pa ga je doletela zadnja zamrzitev cen v kakšnem predalu zveznega zavoda za cene, in zatem še prepoved prodaje. Trije tozdi, ki zaposlujejo nad 2400 delavcev, so tako začeli ustvarjati izgubo, ki se utegne do konca leta povzpeti kar na 300 milijonov din. V tem času so se samo plastične mase, stropor in druge surovine, podražile za blizu 100 milijonov din, tega pa se (Dalje na 5. strani)

● V ljubljanskih Naših razgledih
● je Bogo Samsa, tržaški časni-
kar in šef tiskovne agencije
● „Alpe Adria“, objavil prispevek
● z razmišljanji o trenutnem sta-
nju manjšinskega tiska v Italiji
● ter o številnih povezavah vpra-
šanja informacij z obstojem in
● razvojem narodne skupnosti. Z
● nekaj izjemami (tako npr. Ko-
roški Slovenci nimamo dnevnika
● ka ter ne radijske postaje s pre-
težno slovenskim sporedom)
● velja nakazani položaj tudi za
● Koroško. Prav tako ostale misli
● glede informacijskega pretoka.
● Zato ta članek v nekoliko skraj-
šani obliki ponatisnemo.

Sredstva množičnega obveščanja so vedno odsev družbe in njene-
nega ustroja, doseženih demokratičnih,
socialnih in gospodarskih odnosov. Lahko bi
parafrazirali Shakespeara, da „gledališče
drži druž-

Za manjšino je torej zelo pomembno
izhajanje dnevnega in drugega tiska, ki pa
je povezano z izrednimi napor. Še težavnejše
in še zahtevnejše pa je reševanje vprašanj,
povezanih z modernejšimi in prodornejšimi
sredstvi množičnega obveščanja, kot sta radio
in televizija. Ta sredstva so sorazmerno mlada,
izredno učinkovita, hkrati pa tudi še posebej
zahtevna. Zato pa je njih vpliv še večji in še
bolj nevaren, saj gre za sredstva množičnega
obveščanja, katerim se je težko upreti. Pri
tiskani besedi bralec sam odloča, kateri časopis
bo vzel v roke, kateri članek, vest, prispevek
bo prebral. Pri „etru“ pa je ozračje polno vesti,
popevk, najrazličnejših signalov, katerim se
skoro ni mogoče upirati.

Skoro vsi ti signali so slovenski narodnostni
skupnosti v Italiji in v Avstriji jezikovno,
narodnostno in vsebinsko tuji, mnogi celo sovraž-

nja lahko ustvarimo tak položaj, da bodo
pripadniki narodnostne skupnosti kot obveščeni
in kulturno obogateni ljudje lahko živeli tudi
kot „manjšinci“ res polno življenje, da bosta
večinski in matični narod pravilno obveščena
o problemih, o dosežkih in o zahtevah manjšinske
skupnosti in da bo ustvarjeno ozračje, ki bo
naklonjeno takemu pozitivnemu reševanju.

Seveda pa je ustvarjanje takega sistema
odvisno po eni strani od naporov manjšinske
skupnosti. od zavesti o izredni pomembnosti in
delikatnosti teh problemov, hkrati pa nič manj
od okoliščin, ki jih ustvarja večinski narod,
ali bolje rečeno, od demokratičnega razvoja
večinskega naroda; zanj je vsekakor preizkusni
kamen, merilo, stopnja razumevanja manjšine;
ter naposled od razumevanja, ki ga kaže matični
narod, in pomoči, ki jo daje.

da skrbe za stvari javnega pomena in splošnih
koristi, morajo biti v tem pobudnik.

Splošna načela, prevedena v konkreten vsakdanji
jezik, pomenijo tesnejše sodelovanje televizijskih,
radijskih in založniških hiš, izmenjavo programov,
morda celo več, skupno programiranje, kar vse
pomeni precejšnjo pocenitev tako dragih sredstev,
kot so moderna sredstva množičnega obveščanja,
obogatitev teh sredstev ter povečanje pomena
našega območja dežele Furlanije-Juljske krajine,
saj bo le tako lahko središče pretakanja dobrin
za širše območje Italije in Evrope vobče.

V tem širšem kontekstu sta tudi povsem logično
izredno pomembna obstoj in sodelovanje narodnostnih
manjšin. Vloga Slovencev v Italiji kot posrednikov
in soustvarjalcev tudi na področju radijskega,
televizijskega ter drugega ustvarjanja in-

in zastojev, tako da čaka prihodnost še mnogo
težavnih in odgovornih nalog.

Vsekakor pa je nujna in odločilna zavzetost
manjšine same v zavesti, da so sredstva množičnega
obveščanja bistveno orožje v njenih naporih za
narodnostno ohranitev in za njen vsestranski kulturni,
socialni in gospodarski napredek.

Pri tem pa je treba izhajati iz dveh temeljnih
postavk:

1. Moderna sredstva množičnega obveščanja
organizacijsko-tehnično temelje na visoki strokovnosti,
na ustrezni tehnični opremitvi, predvsem pa na
ustreznem strokovno podkovanem, kulturno in
narodnostno ozaveščenem kadru novinarjev in
sodelavcev. Sleherni diletantizem se hudo maščuje.

2. Sredstva množičnega obveščanja niso sama
sebi namen, temveč so odsev, so sredstvo
demokratičnega napredka in pri manjšinski
skupnosti so sredstvo celotne manjšine, ali vsaj
kot „trend“ čimvečjega dela te manjšine, za njen
razvoj in napredek. Pri tem je treba upoštevati
konkretno razmere in stvarno razčlenjenost
narodnostne skupnosti, ne za ločevanje, temveč
za združevanje v skupnih plemenitih naporih. Zato
so tudi nujno povezana in pogojena s splošno
ravnijo skupnosti, v kateri živijo, vplivajo na to
skupnost, kot so po drugi strani v precejšnji meri
povezana z matičnim narodom in matično državo
in nanjo vplivajo.

Manjšinska skupnost je aktivno vključena v
vsestranske odnose med narodom, s katerim živi,
in matičnim narodom, in lahko pomeni dragocen
prispevek k bogatitvi teh odnosov. Ta osnovna
ugotovitev velja še posebej za sredstva množičnega
obveščanja, ki jih je razvila slovenska narodnostna
skupnost v Italiji, in sta med njimi najbolj

Množično obveščanje - eksistenčno vprašanje za manjšino

bi“ ogledalo, pri čemer pa bi morali v našem
primeru, se pravi pri sredstvih množičnega
obveščanja, koncept razširiti, saj so množična
občila aktiven spremljevalec dogajanj in nánja
bistveno vplivajo. Zato pa je tudi razumljiva še
posebna zavzetost manjšin, narodnostnih skupnosti,
za sredstva množičnega obveščanja, ker so manjšinske
skupnosti zaradi svoje specifičnosti v še posebnem
položaju nasproti javnim občilom.

Vse manjšine so vedno — objektivno — v
določenem podrejenem položaju, so v težavah,
že zaradi svojega značaja manjšin. Spričo tega
manjšinske skupnosti zahtevajo posebno zaščito,
nekakšne „privilegije“, da se stanje izravna.
Manjšina je praviloma odtrgana od telesa matičnega
naroda, obkrožena z večinskim narodom in podvržena
njegovim vplivom. To velja posebno še za sredstva
množičnega obveščanja, saj je manjšina pod
občutnim pritiskom sredstev množičnega obveščanja
večinskega naroda, sredstva matičnega naroda so ji
težko dostopna, lastna sredstva pa zaradi omejenosti
in specifičnosti položaja le težko razvija.

Tak je nedvomno položaj Slovencev v Italiji,
na katere vsak dan vplivajo italijanska sredstva
množičnega obveščanja. Ko na primer tržaški ali
goriški Slovenec jutraj seže po časniku, tedniku,
mesečniku ali drugem periodičnem tisku, ima na
voljo desetero italijanskih dnevnikov, izredno
zanimivo in bogato opremljenih, s po več deset
strani, deseterico tednikov, magazinov in drugih
publikacij, v razkošnem živobarvnem tisku. Vse to
dobi sorazmerno poceni. Tisk matičnega naroda je
Slovenec v zamejstvu zaradi njegove specifične
oddaljenosti. Lastni manjšinski tisk pa je v primerjavi
s tujo poplavo objektivno revnejši in omejen.

Od tod izvira tolikšen napor, da se ustvari
lastni tisk in zato si je tudi slovenska narodnostna
skupnost v Italiji tako zelo prizadevala za utrditev
in razvoj svojega slovenskega dnevnika „Primorskega
dnevnika“, ter drugih publikacij, kot so Dan, Mladika,
tednikov in revij.

Stanje na področju tiska je torej izredno
težavno in resno in po subjektivni presoji še zlasti
pereče za pripadnike koroške slovenske manjšine,
ki je v objektivno še slabšem položaju, kot smo
Slovenci v Italiji, saj ima v bistvu dva vsebinsko,
oblikovno in tehnično omejena tednika, nima
svojega dnevnika niti bolj razvite strukture mesečnih
revij.

ni, le v redkem primeru so neposredno njeni.

Iz tega zelo bežnega uvodnega pregleda
očito izhaja, da gre pri obravnavi sredstev množičnega
obveščanja za zelo zapletene odnose, za različna
sredstva in za delovanje sredstev v različnih
smereh. Nacionalne skupine pa zanimajo vsa
sredstva in delovanje v vseh smereh. Res ni
vseeno, v katerem in kakšnem jeziku, kako in o čem
so obveščeni pripadniki slovenske narodnostne
skupnosti in kdo jih o čem obvešča, s čim
seznanja, jih vzgaja, vzpodbuja ali celo plaši v
njih naporih za ohranitev lastne bitnosti. Prav
nič manj pa ni pomembno, ali sta matični narod
in matična država obveščena o problemih njune
nacionalne skupnosti v zamejstvu in kakšna in
kolikšna je ta informacija, kot je za nacionalno
skupnost morda celo odločujoče, kako je obveščen
o njenih problemih večinski narod, s katerim
živi v vsakdanjem stiku in s katerim ustvarja
določene odnose.

Pri obravnavi sredstev množičnega obveščanja
je torej treba upoštevati po eni strani tri velike
skupine sredstev: tisk, radio in televizijo, poleg
pogosto odločilnega pomožnega sredstva, kakršno
pomenijo časnikarske agencije; po drugi strani pa
je treba obravnavati delovanje teh sredstev v
raznih smereh:

1. Sredstva manjšine in njih delovanje na
manjšino v njihovem lastnem jeziku (pri Slovencih
v Italiji „Primorski dnevnik“, tedniki, mesečniki;
radio Trst A pa je še vprašljiv, ker ni v rokah
slovenske narodnostne skupnosti).

2. Sredstva večine in njih vpliv na manjšino
(vsi italijanski dnevnik, tedniki, revije, radio in
TV v italijanskem jeziku).

3. Sredstva matičnega naroda in njih vpliv na
manjšino (slovenski osrednji dnevnik, tedniki,
radio in TV Ljubljana, Koper itd.).

4. Sredstva večine in obveščanje večine o
stanju ter problemih manjšine.

5. Sredstva manjšine za obveščanje večinskega
naroda in sredstva za obveščanje matičnega
naroda in matične države.

Kot vidimo, gre za izredno bogat, zapleten
in odgovoren sistem, pri čemer pa ne moremo in
ne smemo izpustiti nobenega člena v zapletenih
ter medsebojno pogojenih verigah informacij,
vplivanja in odločitev. Samo z bogato razčlenjeno,
strokovno visoko kvalitetno in programsko
pravilno začrtano politiko sredstev množičnega
obveščanja

Menim, da je tipičen zgled koristnega
prijema pri reševanju zapletenih vprašanj
najmodernejših oblik sredstev množičnega
obveščanja ustanovitev Agencije „Alpe Adria“,
ki že skoraj štiri leta deluje na območju dežele
Furlanije-Juljske krajine. Ustanovljena je bila
septembra 1975. leta, po naključju obenem s
podpisom osimskih sporazumov med Italijo in
Jugoslavijo; v resnici je bilo to sovpadanje
vsebinsko zelo pomembno in značilno.

Agencija „Alpe Adria“ je izraz dveh
manjšinskih skupnosti: italijanske manjšinske
skupnosti v Jugoslaviji, ki je že imela lastni TV
signal „TV Capodistria“, in slovenske narodnostne
skupnosti v Italiji, ki je v okviru svojih
organizacij, vključenih v Slovensko kulturno-
gospodarsko zvezo, in svojega podjetja Založništva
tržaškega tiska, že razvila obilno založniško
dejavnost, katere vrhunski izraz je bil in je
„Primorski dnevnik“. Srečanje dveh narodnostnih
skupnosti je torej odgovorilo na vrsto zanimivih
vprašanj, ki neposredno zanimajo vso deželo in
širše območje.

Več ko dobra tri leta dela Agencije „Alpe
Adria“ so polna izredno dramatičnih dogodkov,
spomnimo se samo na potres, ki je porušil
Furlanijo in dobesedno del beneških vasi. Osimski
sporazumi so ustvarili povsem nove odnose. Prišlo
je do bistvenih notranjih premikov v italijanski
družbi in do resnih korakov v smeri večje
demokratičnosti ter utrjevanja naprednih
socialističnih ali vsaj socializmu ne sovražnih
sil. Povsem logično pa je hkrati prišlo tudi do
napetosti in do srditejših odporov nazadnjaških
sil, kar je še zlasti zaostreno na območju Trsta
z uveljavljanjem Liste za Trst in novimi
političnimi odnosi.

Radio in televizija v deželi Furlanije-Juljske
krajine nista ostala imuna in sta sestavni del
teh preokretov, burnega demokratičnega razvoja
in nekaterih specifičnih vprašanj, značilnih za
sredstva množičnega obveščanja. Razvoj tudi v
tem primeru ni šel linearno, poln je protislovij
in odseva stvarnost, ki ni podobna pravljici, v
kateri dobro vedno po hitrem postopku premaga
zlo.

Ni namreč dovolj, da se prepreči vse ovire,
ni dovolj, da državni in drugi javni organi
ustvarijo okoliščine za nemoten pretok
informacij, časnikarjev, vesti itd., treba je
narediti korak naprej v smeri aktivnega
sodelovanja. In prav politične sile, ki jim je
zaupana dolžnost,

formacij je torej objektivna obogatitev celotne
družbe, je nekaj več, s čimer razpolaga samo
naša dežela in kar je treba na primeren način
ovrednotiti in izrabit.

Pri tem pa je treba upoštevati dejstvo, da je
slovenska narodnostna skupnost v Italiji skupnost
s svojimi značilnostmi in svojo fiziognomijo in
je zato logična njena težnja, da se tudi na
področju sredstev množičnega obveščanja
ustvari lastna funkcionalna avtonomija. To ne
pomeni razbijanja skupnih naporov, prav
nasprotno, pomeni

funkcionalno sintezo sedanjih sredstev, zlasti
na področju RAI, toda hkrati tudi avtonomno
ustvarjalnost, soodločanje pri vsem, kar zadeva
področje obveščanja. Treba je upoštevati
logično razčlenjenost slovenske narodnostne
skupnosti kot celote, treba je prilagoditi
program in politično usmerjenost stvarnosti
splošnega demokratičnega napredka v Italiji
ter dobrososedskih odnosov in sodelovanja
med Italijo in Jugoslavijo. Očitno gre za
obsežna vprašanja in smele perspektive, ki pa
temelje na že ustvarjenih odnosih.

O problemih tretje mreže se sedaj v Italiji
mного razpravlja, določeni sklepi so bili že
narejeni za večjo odprtost radijske postaje
Trst A v slovenskem jeziku, za to, da bi postala
res slovenska in da bi upoštevala razčlenjenost
slovenske manjšinske skupnosti. Vendar pa
prihaja tudi do resnih težav

vidna „Primorski dnevnik“ in sedaj agencija
„Alpe Adria“. Obstoj in delo teh sredstev je
usmerjeno h krepitvi dobrososedskih odnosov,
k tkanju večjih pa tudi drobnejših vsakodnevnih
vezi sodelovanja, k pretkanju vesti, informacij,
kulturnih ter drugih duhovnih in materialnih
dosežkov.

Te ugotovitve so se še zlasti izkazale pri
sodelovanju koprške TV postaje, ki oddaja svoj
signal v italijanščini in katero vsak dan spremlja
milijone italijanskih poslušalcev, in sodelovanju
Agencije „Alpe Adria“, ki posreduje svoje vesti
in druge prispevke s področja dežele Furlanije-
Juljske krajine in republike Italije. V tem
primeru je pretakanje informacij in drugih
obvestil in vsebin neposreden prispevek k
uveljavljanju poosimske politike sodelovanja
in krepitve odnosov.

informacija iz 1. roke!

NAROČILNICA

Naročam letni abonma za „Naš tednik“, za ceno 150.— šil.
(200.— din)

Ime: _____

Naslov: _____

Datum

Podpis

PISMA BRALCEV:

Armutszeugnis

Immer wieder wird hervorgehoben, daß es notwendig sei, Brücken zu schlagen, um die beiden Volksgruppen einander näher zu bringen. Es wird auch von Völkerverständigung gesprochen, oder, die Slowenen sollten die Brücke zu den Nachbarstaaten sein und dgl. Die Stadt Völkermarkt nennt sich, ob mit Recht oder nicht, Europastadt.

Wie mag es wohl den Bürgern der Europastadt Völkermarkt, an der Spitze SPÖ Bürgermeister Erich Paulak, zu Mute sein, als diese in verschiedenen Zeitungen lesen konnten, daß die Stadtväter der Europastadt Völkermarkt die Überlassung des Festsaaes der Neuen Burg, der ja auch von den Steuergeldern der Slowenen gebaut wurde, dem katholischen Kulturverband für einen Folkloreabend zu überlassen, abgelehnt haben? Dies geschah auch unter dem ÖVP-Bürgermeister Glantschnig.

Der Stadtrat begründete die Ablehnung damit, daß der Stadtrat der Stadtgemeinde Völkermarkt nach gründlicher Beratung dieser Angelegenheit zur Auffassung kam, daß derartige Veranstaltungen zu Unruhen in der Bevölkerung führen könnten und somit keine Garantie für die Sicherheit aller Beteiligten übernommen werden könnte.

Diese Begründung kann nur als Armutszeugnis ausgelegt werden. Ist denn das Volk dieser Stadt für ein vereintes Europa noch nicht reif genug, oder sind es unbelehrbare Randalierer, die das Gesetz nicht anerkennen wollen: wo es heißt, vor dem Gesetz sind alle Bürger gleich?

Bedauerlich ist es zudem, daß ein Bürgermeister offen erklärt, daß er nicht fähig ist, für Ruhe und Ordnung zu sorgen. Das würde auch heißen, daß selbst die Gendarmerie nicht für die Sicherheit (sorgen kann) garantieren kann. Bedauerlich, daß man in Österreich so weit ist.

Anders dagegen ist es in Velden. Der slowenische Kulturverein hat schon einige Jahre hintereinander slowenische Folkloreabende veranstaltet. Der Bürgermeister und die Gemeinderäte bewiesen demokratische Reife. Deshalb gebührt dem Bürgermeister Dkfm. Valentin Petritsch und den Gemeinderäten sowie auch der Kulturverwaltung volles Lob. In Velden wird internationales Maß angelegt. Die Europastadt Völkermarkt möge daran ein Beispiel nehmen.

Janez Lesjak, Vrba

Zgornje pismo je bilo poslano sprva „Kleine Zeitung“; vodja uredništva Stritzl je odklonil objavo s tem, da je dejal, da so šele pred kratkim objavili neko Lesjakovo pismo bralca ter da je „Kleine Zeitung“ kot edini koroški dnevnik objavil tozadevno poročilo NT ter terminsko opozorilo.

Bili smo navdušeni!

Res je že preteklo precej dni od nastopa svetovno znanega ansambla „Karpoš“ iz Makedonije v mestecu Šmohor na Zilji, pa še vedno radi govorimo o tej lepi predstavi. Radovedni in v srcu nekoliko maloverni smo se odpeljali v mesto. In tam, ko bi morali že začeti s folkloro, smo se tudi še bali za uspeh. Do pol osmih so se obiskovalci le redko nakapali, tako da se je začetek moral predložiti na 8. uro. Tedaj pa je bila dvorana mestne hiše le že skoraj napolnjena, kar nas je seveda razveselilo. In začelo se je! Že pri prvem nastopu se je izkazalo, da se je izbrana publika lepo razvedrila. Kontakt publike in izve-

Domače novice iz Žitare vasi

Poročali smo že, da namerava občina odkupiti od grofa preko 2 hektarja zemljišča za povečanje ženeškega jezera. To se bo najbrž v kratkem zgodilo, ker je ponudba zelo ugodna in ker imajo od deželne vlade tudi že zagotovljeno subvencijo za ta namen. Tudi od Šentlipškega farovža se bo zopet najel travnik za ležanje kopalcev.

Nova pot za pešce, ki jo zdaj gradijo od Žitare vasi proti Miklavčevem, se bo naredila res do Miklavčevega in sicer po stari trasi, kjer je vozil prej znani „fikej“.

K družabniškemu potu na Plaznico bo občina prispevala 100.000 šilingov. S tem pa bo zagotovljeno, da bo cestna interesentna družba v ta namen dobila nadaljnjih 500.000.— subvencije za izgradnjo te ceste.

V okviru nove deželne ceste pri Žitari vasi se bo najbrž stara cesta od Husarjevega križa proti Tullerju kot cesta za javni promet ukinila in bo samo še na razpolago za tiste, ki imajo tam svoja kmetijska zemljišča. Za to je potreben še občinski sklep.

V naselndnjem se bodo uredile sledeče cestne zadeve: Pri poti na Proboj se bo ob cesti v Vinogradih (pri Tineju) potegnili 15 m dolg obcestni zid.

V Mlinčah se bo uredilo križišče pri „Kovaču“. Razširila se bo tam občinska cesta.

Popravljen bo most pri „Kunzi“.

Za novo asfaltiranje letos najbrž ne bo več denarja. Samo za redna popravila. Ker pa bo v letu 1980 dežela dala občini še dodaten de-

nar, lahko računajo s tem, da se bo na novo asfaltirala cesta iz Rikarje vasi skozi Pogorče na Zgornje Vinare, ker je na tej cesti pozimi in poleti vse večji promet.

Letošnja sezona v Žitajski občini dobro kaže in se bo sigurno povečalo število nočitev.

Pred nedavnim je odklenkalo tudi mizarstvu Zeppitz na Proboju, kjer je svojčas delalo že nad 30 ljudi. Bila je že dražba nekaterih strojev in na dražbi bo še sigurno cel objekt skupaj z stanovanjsko hišo. Žalostno je, da se mora usoda domačega podjetja tako končati. Ker se drugih delovnih mest za to ni ustvarilo, je samo za pozdraviti, da bo v žitajski občini podjetje INTRADE kaj kmalu začelo s svojo dejavnostjo.

Koroška ansambla v Črni

V letošnjem letu so v Črni med prireditve, ki so se zvrstile med turističnim tednom, zajeli tudi revijo „Vokalno instrumentalnih ansamblov“, katera je bila 17. 8. 1979, ob 20. uri, v Črni na Koroškem.

Za to revijo je bilo izredno veliko zanimanje, ne samo v Črni, temveč tudi v ostalih krajih Koroške, vključno temu, da se do same prireditve ni vedelo, koliko in kateri ansambli bodo nastopali.

Prireditve je bila na letnem gledališču v Črni, kjer se je zvečer zbralo kar preko 2000 poslušalcev; ker pa jih je prostor sprejel le 1200, so se morali ostali vrniti domov ali pa poslušati nekje ob strani, tako da so čuli le glasbo, niso pa ničesar videli.

Tudi ansamblov se je zbralo kar devet in to:

Štirje kovači, ansambel Hanzija Artača, Fantje iz Podjune, Majski kvintet, Kralj Matjaž, Horoskop, Brata Sušec, Franc Zeme in Koroški vokalni instrumentalni kvintet.

Vsi so se predstavili v pretežni večini z lastnimi skladbami. Izbira je bila takšna, da je bilo nekaj tudi za mlade. Izredno navdušenje med publiko je nastalo, ko sta se na odru pojavila ansambla iz avstrijske Koroške.

Seveda mnogo večji aplavz in zadovoljstvo poslušalcev pa je bilo potem, ko so ansambli odigrali viže.

Iz zamejstva sta nastopala ansambel Hanzija Artača, ki je zaigral sledeče skladbe: „Stara polka“, „Kličemo brate“ in „Ob reki Dravci“. Skladbe na besedilo Mil-

dencev je bil dosežen in bučni aplavz je dokazal, da bo prireditve le uspela. Zelo poučna je bila tudi povezava Karla Smolleta. Prav pristrčna hvala za to. Le tako naprej! Mi Ziljani res potrebujemo takih poučnih komentarjev in pričakujemo od naših rojakov južne Koroške takšnih trdnih in neustrašenih povezovalcev.

Zakaj da ni bila dvorana nabito polna?

Reci moramo, da tukajšnji ljudje niti ne vedo, kaj beseda „folklor“ sploh pomeni. Res je! Ne smejte se! Odcepljeni smo že premnogo let od lepih folklornih nastopov. Prosimo, da vztrajate in uspeh bo lep. Prav tako se zahvaljujemo igralcem „Tete Barbare“, ki so nastopili v župnijskem skednju na Bistrici na Zilji. Vsi smo navdušeni sledili igri! S takim navdušenjem, da si videl maksike zablisteti solzice smeha v očeh gledalcev. Prav lepa hvala za vse!

Franc Wutti, 9624 Brdo

ke Hartmanove je uglasbil Hanzija Artač.

Nadalje so nastopili Fantje iz Podjune, ki so se predstavili s sledečimi skladbami: polka „Prijatelji“, „Polka za trobento“ in „Dežela Koroška“. Besedilo Albina Krajncja „Polka prijatelji“ in „Dežela Koroška“ je uglasbil Lipovnik Alojz, „Polka za trobento“ pa avtor Rudi Gajlo.

Iz kritike, ki jo je podala publika, je bilo moč ugotoviti, da so bili izredno presenečeni nad ansambli iz zamejstva in celo poudarjajo, da je bilo to nekaj enkratnega. Izredno pozornost je publika dala vsebini pesmim, ki so se pele med

igranjem ansamblov. Vse skladbe so bile odigrane na izredno visoki strokovni ravni. Na splošno izredno pozitivna kritika.

Ta veliki aplavz, ki so ga doživeli nastopajoči slovenski ansambli iz Koroške onstran meje je pravi dokaz, da je lahko slovenska manjšina v resnici most prijateljstva med državama.

Vsi krajanje Črne in turistično društvo, ki ta teden organizira želijo, da se ansambli v tem sestavu še pojavijo na njihovem odru in to na prihodnjem, 25. turističnem tednu z željo, da s seboj pripeljejo še ostale, saj vedo, da jih je še nekaj.

STROKOVNA GOSPODINJSKA ŠOLA V ŠENTRUPERTU

Namesto devetega šolskega leta (Polytechnischer Lehrgang) lahko obiščete (ali se lahko prijavite) gospodinjstvo šolo pri šolskih sestrah v Šentrupertu pri Velikovcu.

Pouk na šoli je dvojezičen. Šoli je pridružen internat in ob sobotah po 12. uri imajo učenske avtobusne zveze po celi Koroški, da se odpeljejo domov in v ponedeljek do 8. ure se vrnejo v šolo. Vsaka redna učenka dobi državno podporo, kakor tudi vse potrebne knjige za pouk.

Kdor si ogleda razstave ob koncu vsakega šolskega leta, se lahko prepriča, da si učenke pridobé mnogo več znanja v kuhanju in šivanju kakor pa predpisuje šolska obveznost. Prav tako se je lahko vsak prepričal ob kulturnih prireditvah, da se dekleta poleg vsega predpisanega usposobijo tudi odrskega nastopanja in izurijo v petju.

Vsaka, ki se odloči za šolo, se lahko javi pisмено na naslov: Vodstvo šole, 9100 Völkermarkt, Klosterstraße 2 ali telefonsko: 0 42 32 / 796 ali osebno obišče šolo lahko vsak čas.

KRAJEVNA SKUPNOST OBČINE RADLJE OB DRAVI

vabi koroške rojake na razstavo

Sreča v zelenju in cvetju

ki bo od 25. avgusta do 2. septembra 1979.

PROGRAM PRIREDITEV:

30. avgusta 1979:

Ob 9. uri: Ogled razstave za vabljenе trgovske in poslovne partnerje iz Srbije, AP Vojvodine, Makedonije in AP Kosova in Metohije.

31. avgusta 1979:

Ob 15. uri: Ogled razstave za vabljenе trgovske in poslovne partnerje iz Bosne in Hercegovine ter Črne gore. Dan Ribolova ob sodelovanju ribiškega društva Vuze-nica.

1. septembra 1979:

Ob 9. uri: Ogled razstave za vabljenе trgovske in poslovne partnerje.

Športna srečanja (med TOZD v kegljanju, šahu in streljanju) za pokal zelenega programa.

Ob 15. uri: Piknik delovne organizacije GORENJE-MUTA na Kampingu ob glasbi.

2. septembra 1979:

Ob 11. uri: Nastop godbe na pihala iz Pernic.

Ob 15. uri: Parada cvetja.

Folklorni nastop skupine MAROLT iz Ljubljane.

Prosta zabava ob glasbi.

Prodaja domačih jedi in pijač.

Razstava je odprta vsak dan od 9. do 19. ure. Prireditve bodo ob vsakem vremenu!

Vljudno vabljeni!

PRIREĐITVE

Slovensko prosvetno društvo „Borovlje“ vabi na

IZLET NA GORENJSKO

ki bo v nedeljo, 16. 9. 1979, z odhodom ob 5.30 iz Ždovel in ob 6.00 iz Borovelj (avtobusna postaja). Pot bo vodila z avtobusom preko Ljubelja, Bleda in Podkluke (obisk partizanskega spomenika) v Bohinj, kjer si bomo ogledali novi spomenik prvopristopnikom na Triglav ter se udeležili tudi zna-ne prireditve „KRAVJI BAL“. Izlet bo pod strokovnim vodstvom vodiča.

Prijave sprejme do konca avgusta: Andrej Wieser, Hauptplatz 9, 9170 BOROVLEJE ali: Posojilnica Borovlje, Pfarrhofgasse, 9170 BOROVLEJE

SPZ „Zila“ v Bistrici na Zilji vabi na predavanje filma

„POVEST O DOBRIH LJUDEH“ (Miško Krajnc)

ki bo v petek, 31. 8. 1979, ob 20. uri v kinodvorani na Čajni.

Film opisuje lepote Prekmurskih krajev in prikazuje tamkajšnje življenje na kmetih.

Ne zamudite te ugodne prilike!

Klub slovenskih študentov na Dunaju vabi vse študente, dijake in maturante na počitniško srečanje, ki bo v petek, 7. 9. 1979, ob 9. uri pri Miklavžu v Bilčovsu.

Teme:

Priprava za jesensko klubsko delo. Pereča vprašanja slovenske narodne skupnosti. Kaj pravita osrednji?

DOM V TINJAH

DUHOVNE VAJE ZA DUHOVNIKE „Služabniki vere“

od nedelje, 2. 9. 1979, ob 18. uri, do srede, 5. 9. 1979, ob 13. uri
Voditelj: prof. dr. Franc Perko, Ljubljana

SREČNI OTROCI — Z BOGOM ALI BREZ BOGA?

v petek, 7. 9. 1979, ob 19.30
Program je v nemškem jeziku
Predavateljica: prof. dr. Monika Nemetschek, Linz

DNEVI ZA STAREJŠE LJUDI

od sobote, 8. 9. 1979, ob 16. uri, do sobote, 22. 9. 1979, ob 13. uri z dnevnim izobraževalnim in kulturnim programom
Interesenti prejmejo točnejši program
Program je v nemškem jeziku

Jesensko romarsko potovanje v Einsiedeln, Nevers, Lurd

ki ga vodi pater Jakob in vozi podjetje Sienčnik, je dokončno nastavljeno za čas od 19. do 28. septembra. Prijavljenih je več kot smo mislili in bomo zato imeli večji avtobus. Prav zaradi tega je še prostora za nekaj prijav. Stane 4900.— šilingov. Zadnji termin za prijavo je vendarle 5. september. Pišite na naslov: Pater Jakob, Pfarrhaus Lind/Lipa, 9220 Velden/Vrba.

PASIJONSKÉ IGRE V ERLU na Tirolskem

v soboto, 15. septembra 1979
za župnije: Brnca, Št. Lenart, Gorje, Bistrica, Št. Jurij, Šteben, Št. Pavel, Blače, Melviče, Brdo

Romarsko potovanje na TRSAT

v soboto, 15. septembra 1979
za župnije: Dobrla vas, Št. Vid, Galicija, Apače, Glinje, Šmarjeta v Rožu, Borovlje, Kapla ob Dravi, Št. Janž, Sveče, Podgorje, Št. Jakob, Pečnica, Loče in Maloše.

K manjšinskemu šolstvu na Koroškem

(Nadaljevanje in konec)
Trenutno manjšinsko šolstvo je danes urejeno po manjšinskem šolskem zakonu za Koroško z dne 19. 3. 1959. Merodajno za krajevno določitev ljudskih in glavnih šol, ki pridejo v poštev za slovensko manjšino, je paragraf 10 manjšinskega šolskega zakona skupno s koroškim izvedbenim zakonom z dne 10. 7. 1959, po katerih so na razpolago za prijavo tiste šole, kjer se je poučevalo ob začetku šolskega leta 1958/59 dvojezično oz. je bil slovenski jezikovni pouk.

V okraju Šmohor so to 3 ljudske šole v treh šolskih okoliših v dveh občinah, pri čemer je treba pri občini Šmohor šteti le ljudskošolska okoliša Brdo in Goriče. Dejansko pa se poslužujejo možnosti prijav le na ljudski šoli Brdo. Nobenih prijav ni v Goričah ter v Štebnu na Liziji.

V okraju Celovec-dežela želi v območju veljavnosti manjšinskega šolskega zakona 18 ljudskih šol v 16 šolskih okoliših v 12 občinah. Pri tem v primeru občin Žrelec in Pokrče ne šteje zraven vse občinsko področje, temveč le okoliši šol Podkrnos, Medgorje in Radiše ter ljudska šola Vablja vas, na kateri pa ni prijav. Poleg slednje tudi ni prijav v tem okraju še v Grabštanju ter na boroveljskih ljudskih šolah 2 in 3 — tam so prijavljeni šolarji vsi v ljudski šoli 1.

V okraju Beljak-dežela spada pod veljavnostno področje manjšinskega šolskega zakona 24 ljudskih

šol v 22 krajih v 8 občinah. Na ljudski šoli Podklošter 2, v Domačalah, na Čajni ter na ljudski šoli Vrba 2 ni prijav.

V okraju Velikovec je 38 ljudskih šol v 37 šolskih okoliših v 12 občinah, ki spadajo pod veljavnost manjšinskega šolskega zakona. Na 5 ljudskih šolah — na Kneži, v Grebinju, Malem Šentpavlu, Tinjah ter na ljudski šoli Velikovec 1 ni prijav k dvojezičnemu pouku.

V smislu § 12, črka b, je 84 ljudskih šol, ki spadajo v področje veljavnosti manjšinskega šolskega zakona za Koroško. In sicer ležijo te šole v 79 krajih, v 35 občinah, od katerih je v 4 primerih zajet le del občinskega področja. Na 69 ljudskih šolah v 69 šolskih krajih v 33 občinah so otroci prijavljeni k dvojezičnemu pouku, na 15 ljudskih šolah ni prijav. V tej zvezi je treba opozoriti na to, da po zakonskih določilih velja prijava k dvojezičnemu pouku za vso dobo ljudskošolskega obiska. Odjava je možna vsakčas ob koncu šolskega leta s strani odgovornih za vzgojo; prijave k dvojezičnemu pouku so možne prvič že pri šolskem vpisu ali ob začetku šolskega leta pri vodji šole ustmeno ali pismeno. Na glavnih šolah velja glede prijave oz. odjave isti postopek kakor na ljudskih šolah.

V šolskem letu 1978/79 je na 69 ljudskih šolah vsega skupaj obiskovalo 1100 ljudskošolcev (14,07 %) dvojezični pouk.

1958/59 — 2094 prijavljenih šolarjev — 20,87 %
1959/60 — 1994 prijavljenih šolarjev — 19,25 %
1971/72 — 1481 prijavljenih šolarjev — 14,78 %
1974/75 — 1292 prijavljenih šolarjev — 14,39 %
1975/76 — 1224 prijavljenih šolarjev — 13,95 %
1977/78 — 1111 prijavljenih šolarjev — 13,69 %
in v preteklem šolskem letu — kakor rečeno 14,07 %.

Prijave so tako rahločuten mehanizem, na katerem se dajo razbrati vsi politični pretresi v manjšinskih zadevah. V tem šolskem letu je znašal 1 odstotek vsega števila učencev na tem področju 78 šolarjev. Pri višjem številu šolarjev je to več — in pol odstotka že iz-

1. stopnja	skupno 1825 šolarjev	277 prij. šolarjev — 15,17 %
2. stopnja	skupno 1829 šolarjev	239 prij. šolarjev — 13,06 %
3. stopnja	skupno 1916 šolarjev	281 prij. šolarjev — 14,66 %
4. stopnja	skupno 2041 šolarjev	276 prij. šolarjev — 13,52 %

Prijavljeni učenci sedijo v 154 razredih, 20 ljudskošolskih skupinah ter štirih skupinah v posebnih šolah. Poučuje 160 učiteljev. Od njih ima 153 dodatni izpit iz slovenščine za poučevanje na ljudskih šolah, šest jih ima zrelostni izpit in 1 oseba znanje slovenščine brez izpita.

Znotraj veljavnostnega področja manjšinskega šolskega zakona je 18 glavnih šol v 13 šolskih krajih v 12 občinah: v okraju Celovec-dežela 2 glavni šoli (obe v Borovljah) — slovenski pouk je le na glavni šoli 1. V mestu Celovec je ena ljudska šola iz prejšnjega področja okraja Celovec-dežela, namreč Vetrinj. V okraju Beljak-dežela je tozadevno 6 glavnih šol v 5 krajih v 5 občinah. Od njih na glavni šoli Podklošter ni nobene prijave in na glavni šoli Vrba 2 ni prijav, ker so tisti šolarji združeni na glavni šoli 1.

V okraju Velikovec je 9 glavnih šol v šestih šolskih krajih v petih občinah. Na glavni šoli Grebinj ni prijave. V Velikovcu obstaja le 1 skupina za slovenščino — zaradi zložitve.

Izven tega področja sta na razpolago še po dve glavni šoli v mestih Šmohor, Beljak in Celovec. V Šmohorju ni prijave, v Beljaku so prijave na glavni šoli 1 (za fante). V Celovcu-mesto potegnejo prijavljene šolarje skupaj na glavni šoli 7 — benediktinski šoli, tudi z glav-

na več kot zelo močan razred z najvišjim dovoljenim številom — 36! Seveda razdeljeno na vse področje.

V šolskem letu 1978/79 je znašalo število učencev v področju veljavnosti manjšinskega šolskega zakona po šolskih stopnjah:

ne šole 3, prej dekliške glavne šole.

S tem je 24 glavnih šol v 15 šolskih krajih v 14 občinah, kjer so možne prijave. Vendar so bile prijave v šolskem letu 1978/79 le na 16 glavnih šolah v 12 šolskih krajih — vsega skupaj 259 prijavljenih. Poleg tega so poučevali na 11 glavnih šolah 146 učencev predmet „živi tuji jezik“ slovenščino alternativno namesto angleščine.

Tako je bilo torej skupno 405 šolarjev na glavnih šolah deležnih pouka slovenščine. Pouk je bil na 14 glavnih šolah, poučevalo je 28 učiteljev. Od njih je imelo 24 glavnosolski izpit iz slovenščine, dva dodatni izpit iz slovenščine za ljudske šole ter dva le zrelostni izpit iz slovenščine. Poučevalo se je v 31 skupinah za slovenščino.

Zvezno gimnazijo za Slovence je v preteklem šolskem letu obiskovalo 530 dijakov, od tega 240 deklet. Prve štiri razrede je obiskovalo 312 učencev, od tega 143 deklet.

V preteklem letu je bilo izvršenih 178 inšpekcij in razrednih obiskov. Na tem mestu smem ugotoviti, da so učitelji marljivi in kažejo veliko pripravljenosti, imajo razumevanje in so pripravljeni pomagati. Za to, gospe in gospodje, moja pristrčna zahvala in prošnja, da tudi v prihodnjem šolskem letu prav tako nadalje uspešno delujete v tem smislu.

Tudi slovenskemu delu pouka

bomo v bodočnosti posvečali isto skrb in pozornost kot nemškemu. Za nas je merodajno določilo zakona in veljavnega učnega načrta. S pedagoško in metodično spretnostjo bomo v novem šolskem letu delali naprej z novim predmetnikom.

Pospeševalne ure so v dvojezični razporeditvi ur enake tistim iz enojezične — torej z oznako „nemško-slovensko-branje“ na prvih treh stopnjah, od 4. stopnje naprej z oznako „slovensko-branje“. Novi učni načrt vsebuje namesto dotedanje oznake „razdelitev učne snovi“ oznako „letno načrtovanje“. Za letno načrtovanje naj se vzame kot podlaga učni načrt in ne učna knjiga. Učna knjiga je za nas pomoč, delovno sredstvo k realizaciji zahtev iz učnega načrta. Drugače bi se lahko odpovedali učnim načrtom. Pri dnevnem načrtovanju določimo metodična in snovno stvarna razmišljanja, kako bi posamezne učne enote optimalno prenesli v resničnost poučevanja.

V Zgornjih Rutah na Radišah se je rodil 26. avgusta 1909 v peteročlansko družino Martin Mickl, pd. Kučnik. Ima dve starejši sestri in dva mlajša brata. Komaj šestnajst let mu je bilo, ko sta mu umrla oče in mati v enem letu. Tako je življenje bilo še bolj trdo in težko, saj poznamo Rute: strme njive in travniki, da bi si ugriznil v kolena pri hoji, kaj šele pri delu z živino in z rokami, kot so delali tedaj. Že kot mlad fant se je rad udeleževal tudi kulturnega, zlasti pevskega in igralskega življenja na Radišah. Prišli so trdi časi v tridesetih letih. Tedaj se je Martin poročil s Trabinčnikovo Lizijo. Rodilo se je jima v letih od 1934 do 1943 pet otrok. Že leta 1941 so ga poklicali k vojakom, kjer je po raznih bojiščih in službah vojaškega življenja doživel v Rusiji konec vojne in zašel tudi v ujetništvo, ki mu je potem zaradi dolge dobe zrahljalo zdravje. Ko se je leta 1946 vrnil k svoji družini, je bilo spet treba trdo prijeti za delo, kljub zrahljanemu zdravju. Toda čez par let se je bolezen tako nadaljevala, da ga je onesposobila za

Kot važno načelo se mi slej ko prej zdi, da slika na tabli nastane med obdelavo. Čisti pouk po formalijah s pomočjo učnih knjig se je očitno razvil z uvedbo le-teh; ta izrodek se je pri nas umaknil pravi uporabi delovnih sredstev, ki so nam na razpolago.

Nočem reči, da imamo preveč dvojezičnih ali slovenskih učnih knjig. Kar je na razpolago, je vsekako uporabno in nikakor tako zastarelo, kakor je bilo nekje brati. Važna se mi zdi ugotovitev, da moramo sistematično poučevati — na prvih treh šolskih stopnjah so važna stvarna področja, v katera polagamo predmete oz. učne enote in discipline; od 4. šolske stopnje moramo pri pouku slovenščine upoštevati vse jezikovne discipline — k tej sistematiki spada npr. tudi posredovanje slovnice. Na glavnih šolah bo treba koordinirati pri razdelitvi učne snovi oba učna načrta za slovenščino, pri tem pa upoštevati število ur in posamezne jezikovne discipline. Prav tako pro-

vsako težko delo. Tako zdaj že skoraj trideset let hodi z berglo, a kljub temu njegovo duševno življenje in njegov pogled na koroške razmere ni ugasnil. Vedno je zasledoval in vedno sodeloval duševno in večkrat tudi osebno.

Otroci so odrasli in odšli k svojemu kruhu in življenju, vsi so dobri preskrbljeni, in da njegovo delo in njegova zavest le nista bila za veter, je dokaz, da sedem njegovih vnukov obiskuje Slovensko gimnazijo v Celovcu. Sam pa še stalno piše v naše liste — zlasti v Dru-

SREČANJE IZSELJENCEV

Zveza slovenskih izseljencev obvešča, da bo imela v nedeljo, 16. septembra 1979, s pričetkom ob 14. uri v prostorih gostilne Šoštar v Globasnici svoj

redni občni zbor

povezan s tradicionalnim družabnim srečanjem Vsakoletni DAN IZSELJENCEV je postal tradicionalno srečanje bivših pregnancev, ki se zberejo, da obudijo spomin na skupno trpljenje v času nacističnega nasilja,

sim, da se pri oblikovanju urnika ozirate na šolarje-vozače, ki so prijavljeni: krivičnim uram čakanja se je treba izogniti.

Šola je kraj srečanja doraščajoče mladine z učitelji, ki jim je družba zaupala važno vlogo pri vzgoji in izobrazbi mlade generacije. Učenje je zamotan proces. Znanstvenikom v ZDA je uspel dokaz, da je individualno učenje, da je pridobitev določenih spominskih vsebin odvisna od kompliciranih kemičnih procesov v možganih, ki se tam shranijo kot določen program. Kakor komplicirani ključki odprejo kemična telesa kot produkti učenja več ali manj stalne kontakte med različnimi živčnimi omrežji: in to je naš spomin, naše obdržanje priučene snovi itd.

Mislim, da je lepo, mladega človeka nekaj časa spremljati na njegovi začetni življenjski poti in skupno z razumevanjem mojstriti vse težave.

In če bomo to mogli in smeli delati z otroki, ki prihajajo iz dežele z dvema jezikoma, potem naj bo to tudi dvojno lepo, četudi so težave morda večje in tudi drugačne kakor druge.

R. Vouk

Radiše: 70-letni jubilej

žino in dom, kjer rešuje uganke in jih tudi sam sestavlja. Vedno ga spet še vidimo, da se da pripekljati v cerkev, k slovenskim prireditvam, in od časa do časa vabi tudi na svoj dom pevce, da mu tako olajšajo njegovo težko življenje.

Vsi občudujemo njegov narodni in slovenski idealizem, ki ga goji, in skrbno zasleduje vse slovensko dogajanje in narodno življenje.

Zato mu ob tem jubileju želimo, še mnogo let, in tudi njegovi zvesti ženki Liziji, ki mu zvesto pomaga nositi težki križ življenja.

hkrati pa zavzamejo stališče k aktualnim vprašanjem slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Poskrbimo, da bo srečanje spet prepričljiva manifestacija naše zvestobe tistim vrednotam, za katere smo bili v najtemnejši dobi naše narodne zgodovine pripravljeni doprinašati velike žrtve. Zato vsi na srečanje — bivši izseljenci in predvsem tudi mladina, ki bo le tedaj mogla nadaljevati delo svojih prednikov, če bo poznala resnico o njihovem trpljenju in boju.

Prisrčno vabljeni bivši pregnanci z družinami, prijatelji in znanci!

Zveza slovenskih izseljencev

Gorenje ima probleme

(Nadaljevanje z 2. strani)

veda ni mogoče nadomestiti ne z večjo produktivnostjo ne z zmanjševanjem osebnih dohodkov, ki pomenijo tako samo 10 odstotkov v ceni izdelkov, oziroma dosega v poprečju 4900 dinarjev, medtem ko je občinsko poprečje 7134 dinarjev. Če bi odobrili podražitev za 15 odstotkov (od 1977 do letos so jim odobrili le za 7 odstotkov višje cene), bi ob koncu letošnjega leta ustvarili 100 milijonov dinarjev ostanka dohodka.

Ob tem poudarjajo, da je ogrožen tudi izvoz v vrednosti nad 100 milijonov dolarjev, kar je 8 odstotkov slovenskega izvoza. Ta pa je tudi sicer nestimulativen, saj premije kasnije in imajo stalno vezanih 250 milijonov din.

V slovenskih sindikatih se bodo skušali opredeliti do nekaterih vprašanj in poiskali rešitve, kar bo veljalo tudi za izplačilo osebnih dohodkov za avgust. Tu v resnici kažejo dva obraza: pritiskajo na doslednost in popuščajo, ko grozijo sankcije. Letošnja jesen bo očitno bolj vroča, kot je bilo poletje.

šport - šport - šport - šport - šp

Šmihel - Železna Kapla 2:1

Z velikim optimizmom so prišli Kaplčani v Šmihel. Računali so najmanj z eno točko, saj so v prvem kolu premagali Marija Rojach kar s 6 : 2. Šmihelčani pa so igrali doma samo neodločeno.

Ob začetku so bili igralci obeh moštev nervozni in previdni. Ščasoma so se šmihelski igralci uigrali in imeli več prilik za prvi gol. Tako je v 32. min. Ernst Britzmann zadel z malo sreče prvi gol. Z 1 : 0 so šli v odmor.

V drugem polčasu so Šmihelčani forsirali tekmo, in v 52. minuti po lepi podaji soigralca, je Ernst Britzmann stal naenkrat sam pred golom. Ustrelil je tako močno, da vratar ni mogel ubraniti. 2 : 0 za Šmihel.

Vsi, igralci in navijači, so bili prepričani o zmagi. Po veliki napaki šmih. obrambe je ustrelil kapelški legioner Kodarin v 71. minuti gol. 2 : 1. Po tem голу so se zbudili tudi kapelški navijači — bilo jih je okrog 100 — ter bodrili igralce k bolj ofenzivni igri. Postala

je zopet napeta tekma. Srečno pa je ekipa iz Šmihela prestala zadnje hude minute, čeprav je sodnik izključil Gustlna Blažaja in pokazal še 6 rumenih kart.

V 87. minuti pa je Šmihelskim igralcem in navijačem obstalo srce. Sodnik kaže — za nas vse nerazumljivo — na enajstmetrovko. Hvala Bogu pa je prof. Sleik zastrelil eno točko.

Šmihel je trenutno na 3. mestu lestvice razreda D. Naslednja igra bo v Celovcu proti NECI. J. B.

DSG SELE — TRDNJA VAS 2:1

Uspešno so Selani pričeli letošnjo nogometno sezono. Akoravno imajo eno igro manj kot drugi, so na 6. mestu. Gola za Sele sta dala Toševski in Flori Jug.

IGRE SAK: SAK igra v soboto 1. septembra proti Velikovcu: ob 14.45 igrata moštvi „pod 23“, ob 16.30 prvi moštvi. Mladinci igrajo ob 13.30 proti Trdnji vasi. Vse na Koschatovem igrišču.

DANINOS:

Letoviška hišica

„Verjetno ste vi posrednik za najemanje letoviških hišic iz Bastie, ali ne?“

„Da, gospod. In vi ste najbrž inženir Max Fischer iz Westfalije?“

„Točno. Ali greva takoj na pot, da vidim končno hišico svojih sanj?“

„Boste videli, kako ste prav storili, ko ste si že v začetku maja zagotovili letoviško hišico. Lepo obzorje. Mimogrede naj omenim še to, da je bila vaša hišica prav zadnja, ki jo je bilo še mogoče dobiti, ko ste brzojavno zahtevali rezervacijo.“

„Hvala vam še enkrat. Hm, toda zdaj korakava tričetrt ure, hišice pa ni nikjer. Ali niste pisali, da je oddaljena od pristanka pristanišča le pet minut?“

„Seveda, če bi najeli helikopter. A kaj bi imeli v tem primeru od vse te lepe okolice? Kaj ste zavpili? Klobuk vam je odneslo? Takoj vam ga ujamem! Morali se boste navaditi! Veste tu pri nas je tako: če ne dežuje, močno piha. Kaj hočete! Taka je pač narava. No, tamle je vaša letoviška hišica!“

„Kaj? Tistole? Saj to je vendar navaden hlev!“

„Oprostite, gospod! Dandanes gradijo tudi hleve moderno. Sicer pa, če že hišica zunaj ni videti kaj posebnega, je notri pravi raj.“

„Že prav; res nisem pričakoval Versaillesa ali podobnega dvorca, ampak to je prava revščina.“

„Kaj pa mislite, da boste dobili za ubogih 20.000 frankov? Babilonske viseče vrtove?“

„Kaj pa je to? Pred oknom spalnice stoji visok zid.“

„To je tovarna gumia-rabikuma. Res ni posebno prijetno gledati ta zid, a kaj bi šele rekli, če bi stala takole zraven tovarna kleja ali rib-jih konzerv, a?“

„Zidovi so krepko vlažni, strop spušča in blazina na postelji je napolnjena kar s slamo!“

„Nad vlago se nikar ne pritožuj-te. V tej pekleni vročini ustvarja v hiši prijeten hlad. Za umivanje ni nič boljšega kot deževnica. Imate jo takoj pri roki po zaslugi našega vetriča, ki je pometal s strehe nekaj opek. Slamarice pa so priznane

bolj zdrave kot blazine z volno.“

„Kje pa je kuhinja?“

„Na koncu vrta. Čudovit vrt imate poleg hiše. Ob zadnjem plotu, slabih deset minut od tod, stoji kuhinja. Edino dimnik ne dela. Kuhali boste zraven pod milim nebom. To bo dajalo vašemu bivališču idiličen videz. Še tole moram povedati: voda je slaba in če se vam bo deževnica preveč upirala, si lahko nabavite v Bastii ali Ajaciu mineralne vode, kolikor hočete. Elektrike še nimamo, bo pa v petih letih prav gotovo napeljana. V vsem drugem pa je tale letoviška hišica prav gotovo upravičena do

svojega imena Lepo obzorje.“

„Stojte, počakajte! Glavno vprašanje. Pisali ste mi, da je iz hišice prekrasen razgled na morje.“

„Seveda.“

„No, kje je zdaj ta vaš razgled?“

„Pazljivo poslušajte! Ko se boste povzpeli na podstrešje, boste na zahodni strani opazili stranišče. Vzemite pručko, stopite v stranišče, spustite desko, postavite na njo pručko, pazite, da ne boste padli, ko boste zlezli na vse skupaj in pogledali skozi okroglo lino. V daljavi boste ob lepem vremenu zaznali sivkasto črto — no, to je morje!“

F. MILČINSKI:

OŠPICE

V naši družini imamo tri fantičke in jim je ime Gasper, Mihec in Boltežar. Najstarejši, Gašper, šteje osem let; najmlajši Boltežar še ne zna šteti niti sploh ne niti ne let, ima jih pa štiri; in slednjič Mihec, ta je, kar se tiče starosti, srednji med obema, in kar se tiče učenosti, pa vrstnik Boltežarjev.

Mlajša dva potemtakem še ne ločita svoje starosti. Tem bolje pa so vedele navihane ošpice, kako se pobiči vrste po letih. In kakor se spodobi: najprej so se oglasile pri najstarejšem, pri Gašperju.

Izpreletela ga je vročina, zaskelele so ga oči. Po obrazu so se mu razpasle rdeče lise in lotil se ga je kašelj; tako je bilo slišati, kakor da je pogoltnil majhnega kužka, ki mu zdaj laja globoko iz želodca: hov, hov, hov!

Mamico je zaskrbelo. Prišel je zdravnik s svetlim klobukom in črno palico. Pretrkal je Gašperju s prstom hrbet in nanj pritisnil uho, s srebrno žlico mu je segel v usta in bolniček je moral reči: a — in še enkrat in bolj glasno: a. Potem je dejal: „Si že priden. Nič ni hudega, ošpice imaš. Pa mi ostani

pridno v postelji, da se ne prehladiš!“

Mamica je rekla: „Sinko, slišal si, ubogaj!“ in mu je dala pomarančo.

„Da,“ se je takoj oglasil Mihec. „Gašper ima pomarančo, jaz pa ne!“

„Da,“ je odgovorila mamica, „Gašper ima ošpice, ti jih pa nimaš. Če jih misliš dobiti tudi vidva, ti, Mihec in Boltežar, dobita jih takoj, da bo opravljeno vse hkrati in jih ne boste pasli vsak zase, drug za drugim, šest dolgih tednov.“

No in se je res tako uredilo in drugi dan je tudi Mihec prejel pomarančo, kajti bil je tudi on lisast kakor starejši brat in je lajal: hov, hov, hov.

Je dejal Boltežar, najmlajši: „Mamica, meni tudi pomarančno, jaz imam tudi ošpice.“

„Nimaš jih,“ ga je zavrnila mamica.

„Pa jih bom kmalu dobil,“ je obljubil in nato sta mu bratca dala od svojih pomaranč vsak en krhelj.

Boltežar mali jima je bil hvaležen in jima je stregel, donašal igrače in knjige s podobnicami; in kadar sta kašljala, jima je iz proste

volje in iz bratovske ljubezni pomagal in se je prijazno razlegalo po sobi: hov — hov — hov, hovhovhov, hovhovhov.

Pa je skoraj tudi Boltežarju prišla noč, nemirna in polna vročine; in ko je drugo jutro krmežljivo pogledal okoli sebe in bi se bil rad razjokal, kajti ni imel prijaznih občutkov, mu je mamica hitro čestitala:

„O, Boltežar, čestitam, ošpice imaš!“ In mu je čestitka tako dobro dela, da je pozabil na jok tem laže, ko je zdaj slednjič dosegel tudi svojo pomarančo.

Zdaj so ležali vsi trije. Po tretjem dnevu pa se je zaporedoma vsakemu obračalo na bolje, lise so bledele, kašelj je ponehaval.

Zunaj je sijalo sonce. Gašperju se je mudilo najbolj. Rad bi bil vstal in šel nabirat cvetk, pa se je kremžil, ker so mu branili.

Predvečer tistega dne, ko sem se prvokrat napotil v Ljubljano, je bil zame kakor velika sobota ali sveti večer.

Zjutraj sem se zdramil zelo rano, še preden je zasijalo sonce. Hladno jesensko jutro je bilo, nebo so zastirale goste, bele megle. Kar na kratko sem se poslovil od očeta, od bratov in sester, komaj da sem jih pogledal, kajti mislil sem ves čas le na obljubljeni dežel ter sem gledal, govoril in hodil kakor v lepih sanjah. Nikoli mi

Mamica je rekla: „Dokler teden dni ne preteče, mi ne smeš iz postelje. Kako lahko bi se prehladil, pa bi ti ostala bolezen na očeh ali ušesih ali na pljučih.“

Priskočil ji je na pomoč Mihec, bil je najbolj potrpežljiv od vseh treh:

„Veš, Gašperček, ob pomaranče boš, če vstaneš.“

Pa je Boltežar, najmlajši, navrgel svojo: „Če ne boš priden, nikoli več ne dobiš ošpic, kajne, mamica?“

Tolikemu prigovarjanju se je Gašper seveda vdal in čakal, da mu ošpice poteko, in ker je imel dovolj časa, si je izmislil lepo uganoko; kdor je ni znal rešiti, je zapadel pomarančo:

„Rdeče ima lise, laja hov, hov in je pomaranče. — Kaj je to?“

Odgovor: „Ošpice!“

čivkajočimi piščanci. Jaz sem sedel na svojo culo, materi pred koleno, in sem gledal proti nebu, v tiste bele megle, ki so se počasi bistrile in razmikale.

Voz je majaje in drdraje zavil na belo, široko cesto.

„Ali ga v šolo peljete, fanta?“ je vprašala ženska moja mater.

„V šolo!“

„Za gospoda študirat?“

„Bog sam vedi, kako bo in kaj!“ je vzdihnila mati.

Prijetno se mi je zdelo, da so

IVAN CANKAR:

Hoja v šolo

niso bile noge tako lahke in poskočne kakor takrat, ko sem šel z materjo k vozniku, veseljaškemu starcu, ki je vozil po dvakrat na teden v mesto. Napregel je, ko sva prišla. Na vozu je sedelo že troje žensk s culami in zavoji, nazadnje pa je prisopla še četrta.

„Prostora je za deset ljudi in več!“ je rekel voznik; meni pa se je zdelo, da ga še za štiri ni med vso to ropotijo in brkljarijo, ki je bila nakopičena med nami; tista ženska, ki je bila prišla poslednja, je imela pred seboj velik kurnik s

se menili o meni, ali materin vzdih me je užalil. Čemu je rekla: „Bog sam vedi, kako bo in kaj?“ Tudi mi vemo, tudi moje srce ve in zupa, da drži ta pot samo v veselje in lepo prihodnost.

Ženska je pripovedovala:

„Šolanje je kakor Amerika — ali visoko navzgor ali globoko nizdol. Bog daj srečo vašemu!“

Mati me je pogledala in skrb je bila v njenih očeh.

„Moliti sem ga učila in molila bom zanj, več ne morem!“ je rekla.

Valentin Polanšek

27

Križ s križi

— V skalovju pa ne bodo ovce, je podvomil Pep, ker je najstarejši brat Joh zavil v to smer.

— Boš že videl, kaj bo tam mu je pomenljivo odgovoril sprednji.

Ob šestih so bili že na skalnatem robu. Posedli so in Joh jih je potišal, češ zdaj samo glejte, kje so ... gamsi!

Sam je stopil malo više, vtaknil prste med zobe ... in predirljivo zažvižgal, nato, ko je zakotalil v prepad za glavo velik kamen.

Napetost v mladih obrazih!

V globinah pa pada, šumota in se nekaj posipa v nevidno dno. Parobki nad skalnatimi stenami so še zaviti v jutranje sape. Strmo področje pa je prepreženo z gamsovimi stečinami. Pritlikava drevesca komaj vise nad prepadi, rušje se oprijemlja tal kakor bajna bitja, vmesne predele prerašča resje.

Fantje gledajo in gledajo.

Osem ušes posluša in posluša.

Kako zajeti z vsemi čutili samo celovit trenutek takega blaženega gorskega jutra?

Kako se naužiti nepozabnosti, ko dih prekopiči dih z novimi mikavnostmi? Morda so otročje besede še ne desetletnega Stanka najbližje nedopovedljivemu?

— Kar tukaj bi zmerom bili!

Vsak malce sladkeje zavzdihne.

Pep dvigne desnico in šepne:

— Glejte, glejte tam se premika cela kača rjavkastih glav!

— O kakšen trop gamsov!

— Cela četa partizanskih gamsov! Spet so pokazali Stanka. Tokrat le s pogledom. Dijak se je nasmešnil.

Dolgo, dolgo so opazovali gamse ... in jih šepetaje šteli. Nad trideset jih je bilo. Pep je zase mislil: Partizanom v Peci še ne bo zmanjkalo mesa ...

Nekaj čez poldne so naleteli na ovčjo tropo. Dijak se je čudil, kako bratje poznajo živali. Pri tem tudi Stanko ni zaostajal. Najprej je zagledal svojo jagnjico in oba jagnjeta. Joh je poslušal, kdaj bo od bratov kdo bleknil, da enega ovna ni, tistega z dvojno črno liso na levem uhlju. Mislil si je:

Če so ga partizani vzeli, bodo že atej izvedeli, če pa je v skalovje treščil, tedaj bi bila pa res velika škoda.

Tropa je voljno sledila. Otroci so bili navajeni tega posla s soljo. Dijak se ni malo čudil.

Tik nad Lužami so nasuli več soli, da so se živali dalj časa zadrževale na mestu.

Joh pa je brata Zdravka pospremil čez rob v po-

ševno globel. Tri skale so stale za nekaj korakov narazen. V sredi pa je sameval slok macesen. Dijak ni vedel, kaj hoče brat. Sledil mu je poln radovednosti. V trikotniku je Joh obstal. Dva koraka pod macesnom je bila zemlja nenaravno zravnana. Dijak je pristopil.

— Kaj pa je?

— Ne stoj tam, sem k meni pridi!

— Kaj pa je?

— Tam, kjer si pravkar stal, je partizanski grob.

— Grob? Saj ni videti.

— Seveda ni videti. Tudi grobove partizani skrivajo. Da jih bodo po zmagi najdlji. Zato poiščejo kraj, ki ima kako naravno posebnost.

— A zato tukaj te tri skale in macesen v sredi? premotri dajik globel:

— Mnogo padlih seveda ne morejo pokopati in tudi za njihove grobove ne bodo nikdar izvedeli, katji Nemci marsikoga pokopljejo, da nihče ne bi izvedel.

— Tukaj je pokopan ...

Joh je nadaljeval:

— Bojan je tukaj pokopan. Bil je nekaj višjega. Letos aprila so se spopadli tukaj z Nemci.

Kako je pokalo

Vse se je čulo tja k nam. Tukaj je stal Bojan in zadrževal Nemce, da so se njegovi tovariši varno umaknili. To so bili bataljonci. Nekaj ur poprej so napadli Mežico in se dobro oborožili s plenom. To je bilo tisto noč, ko je padel Franči. Poznal si ga. Davčev sin. Tudi pevec je bil in igralec v farni dvo-

TV AVSTRIJA

1. SPORED

NEDELJA, 2. septembra: 14.45 Mi otroci, prireditve k mednarodnemu „Letu otroka“ — 16.10 Shanghai — 17.00 Mizica pogri se — 17.25 Medsebojna pomoč — 17.30 Čebela Maja — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Klub seniorjev — 18.30 Sporazum med živalmi — 19.00 Avstrija v sliki — 19.25 Kristjan v času — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo — 19.50 Šport — 20.15 Ljudje Feichtenreuta — 22.15 — Šport — 22.25 Nočna izbira — 23.10 Poročila.

PONEDELJEK, 3. septembra: 9.00 Am, dam, des — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Šolska TV: Wilhelm Tell — 10.30 Barcarole — 17.00 Am, dam, des — 17.30 Lassie — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Do konca sveta — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in športom — 20.00 Šport ob ponedeljkih — 21.00 Trije angeli za Carlja — 21.45 Poročila — 21.50 Večerni šport.

TOREK, 4. septembra: 9.00 Am, dam, des — 9.30 Angleščina — 10.00 Zgodovina cerkve — 10.30 Denar ali življenje — 17.00 Am, dam, des — 17.25 Tudi hec mora biti — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Očetje klamavka — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in športom — 20.00 Gala 78 — 21.20 Dolina potujočih trgovcev — 22.05 Zdravnik in ljuba živina — 22.55 Poročila in šport.

SREDA, 5. septembra: 9.00 Tudi hec mora biti — 9.30 Italiano in Rosso e blu — 10.00 To je Rim — 10.30 Sreča v njegovih rokah — 17.00 1, 2, 3 — veliko čaranja — 17.25 Rdeči avtobus — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Tonny Randall — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in športom — 20.00 Kottan poizveduje, kriminalka — 21.30 Poročila in šport.

ČETRTEK, 6. septembra: 9.00 Am, dam, des — 9.30 Francoščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Ukrademo kar celo banko — 17.00 Am, dam, des — 17.25 Pan Tau — 17.50 Za lahko noč — 18.00 Televizijska kuhinja — 18.30 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in športom — 20.00 Telemuzej — 20.15 Dalli, dalli — 21.45 Poročila in šport.

PETEK, 7. septembra: 9.00 Am, dam, des — 9.30 Ruščina — 10.00 Dunaj okoli 1900 — 10.30 Klub seniorjev — 11.00 Moč v rdečem plašču — 15.30 Vedno znova Avstrija — 17.00 Am, dam, des — 17.25 Deset prašičev — 17.30 Slike našega sveta — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Votline — svet brez sonca — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in športom — 20.15

XY-nereseno — 21.25 Horizonte — 22.10 Šport — 22.20 Boj za Rim — 23.55 Poročila.

SOBOTA, 8. septembra: 15.30 Hčerke vaše ekscelece — 17.00 Risati, slikati, oblikovati — 17.30 Pinocchio — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Muppets-šov — 18.25 Heinz Conrads ob sobotah — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo — 19.55 Šport — 20.15 Cerkev za prodati — 21.50 Šport — 22.05 Vprašanja kristjana — 22.15 Pravica močnejšega vlemesta — 23.45 Poročila.

TV Avstrija 2. spored

NEDELJA, 2. septembra: 16.00 Stekljeni človek — 17.00 Dežela in ljudje — 17.30 Pregledi — 18.00 That Uncertain Feeling — 19.30 Sestanek pri Orloju — 20.00 Knjižni bazar — 20.15 Trič-trač — 21.30 Cabaret.

PONEDELJEK, 3. septembra: 18.00 Angleščina — 18.30 Nepriljubljene živali — 19.30 Orientacija — 20.00 Zdravnik in ljuba živina — 20.50 Sala z glasbo — 21.35 Čas v sliki 2 — 22.05 Aranžma.

TOREK, 4. septembra: 18.00 Italijansščina — 18.30 Laser — štart nove tehnologije — 19.30 Deklica pade z neba — 20.00 Kviz, rdečo-belo-rdeč — 20.10 Ciklus: Joseph Roth Trotta — 21.40 Čas v sliki 2 s kulturo — 22.15 Klub 2.

SREDA, 5. septembra: 18.00 Francoščina — 18.30 Pregledi — 19.00 Šolska reforma in šolski poskus — 19.30 The Munsters — 20.00 Prizorišča svetovne literature — 20.45 Apropoz TV — 21.30 Čas v sliki 2 s kulturo — 22.05 Čas v sliki 2 — special.

ČETRTEK, 6. septembra: 18.00 Ruščina — 18.30 Brez nagobčnika — 19.30 Paul in Virginie — 20.00 Monsieur Dupont — 21.30 Čas v sliki 2 s kulturo — 22.05 Klub 2.

PETEK, 7. septembra: 18.00 Orientacija — 18.30 Minri dnevi v Moncourtu — 19.30 Mesto v Siebenbürgenu — 20.15 Aktualna znanost — 21.25 Priljubljena kraljica — 22.15 Čas v sliki 2 s kulturo — 22.50 Mednarodna šov ob petkih: Ben Vereen.

SOBOTA, 8. septembra: 10.00 Sejmiski spored — 18.00 Dopust na Saltkrokanu — 19.30 The Munsters — 19.55 Galerija — 20.15 Ciklus: Joseph Roth, postajni šef Fallmarayer — 21.45 Fatty live.

TV Ljubljana

1. SPORED

NEDELJA, 2. septembra: 8.35 Poročila — 8.40 S. Stojanović: več kot igra — nadaljevanje in konec — 9.30 Priljubljene zgodbe — mladinska serija

— 9.55 Svetovno veslaško prvenstvo, prenos z Bleda — 12.55 Kmetijska oddaja — 13.55 Svetovno veslaško prvenstvo — prenos z Bleda, vmes Beograd, III. del oddaje iz cikla Karavana — Poročila — Kako se oblačimo — Športna poročila — Samo angeli imajo krila, ameriš. film. — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Propagandna oddaja — 20.05 D. Kovačević: Med nebom in zemljo, nanizanka TV Beograd — 20.45 Moč in nemoč Gverile, oddaja iz cikla Latinska Amerika — 21.40 TV dnevnik — 21.55 Risanka — 22.00 Potreti: Andrej Sifrer — 22.15 Nogomet Dinamo : Crvena zvezda — reportaža — 22.45 Športni pregled.

PONEDELJEK, 3. septembra: 17.25 Poročila — 17.30 Vrtec na obisku: V jesenskem gozdu — 17.45 Domovina belih medvedov, dokumentar. film — 18.05 Znanost mladini, izobraževalna oddaja — 18.35 Obzornik — 18.45 Mladi za mlade — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.20 A. Hieng: Večerja za milico, drama — 21.30 Kulturne diagonale — 22.10 TV dnevnik.

TOREK, 4. septembra: 17.15 Poročila — 17.20 Tuja folklor: Turčija — 17.50 Pisani svet: Gibanje — 18.35 Obzornik — 18.45 Ukradeni in okradeni, oddaja iz cikla Čas, ki živi — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.20 Črna vzmet — aktualna oddaja — 21.10 H. de Balzac: Cesar Birotteau, TV nadaljevanka — 22.05 Baletne miniature — 22.30 TV dnevnik.

SREDA, 5. septembra: 17.05 Poročila — 17.10 Z besedo in sliko — F. Forstnerič: Jabolko — 17.25 Svetovno veslaško prvenstvo — reportaža z Bleda — 17.45 Risanka — 17.50 Od slike do slike — 18.20 Obzornik — 18.30 Ne prezrite — 18.45 Risanka — 19.00 TV dnevnik — 19.57 Reportaža pred začetkom iger brez meja — 20.05 Cascals: Igre brez meja — prenos — 21.30 Žabe, zadnje lastovke — kratka filma — 21.50 Nogomet Hajduk : Dinamo, reportaža — 22.20 Sportni pregled — 22.40 TV dnevnik.

ČETRTEK, 6. septembra: 16.00 Svetovno veslaško prvenstvo, reportaža z Bleda — 16.20 Poročila — 16.25 Nogomet Velež : Rijeka, prenos — 18.15 Risanka — 18.20 Mala čebelica, otroška oddaja — 18.35 Obzornik — 18.45 Nadobudneži — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.20 Film tedna: Gospod Tochi, japonski film — 21.20 Glasbena oddaja — ... TV dnevnik.

PETEK, 7. septembra: 17.20 Poročila — 17.25 Usoda nekega Charlieja, otroška oddaja — 17.40 Priljubljene zgodbe, mladinska serija — 18.05 Ansambel Avsenik — 18.35 Obzornik — 18.45 Spektar, izobraževalna oddaja — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.20 Kar bo, pa bo — 21.15 Junaki serijskega filma — 22.05 TV kažipot — 22.25 TV dnevnik — 22.40 Nočni kino: THX 1138 — ameriški film.

SOBOTA, 8. septembra: 8.00 Poroči-

la — 8.05 Z besedo in sliko — F. Forstnerič: Jabolko — 8.20 Mala čebelica, otroška oddaja — 8.35 Vrtec na obisku: V jesenskem gozdu — 8.50 Nadobudneži — 9.20 Pisani svet: Gibanje — 10.05 Po slehah napredka — 10.35 TV kažipot — 10.55 Svetovno veslaško prvenstvo, prenos z Bleda — 13.50 Poročila — 13.55 Svetovno veslaško prvenstvo — 15.55 Nogomet Radnički : Hajduk, prenos — 17.45 Naš kralj — 17.55 Konec počitnic, poljski film — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.20 L. N. Tolstoj: Ana Karenina, TV nadaljevanka — 21.15 Kako se oblačimo — 21.20 Žepnina — ameriški film — 22.55 TV. dnevnik.

TV Ljubljana 2. spored

NEDELJA, 2. septembra: 15.00 Poletno popoldne — 17.30 Mladinski film — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Dokumentarna oddaja — 20.45 Včeraj, danes, jutri — 21.05 Film tedna.

PONEDELJEK, 3. septembra: 17.45 TV dnevnik v madžarščini — 18.00 TV dnevnik — 18.15 Otroci pojo — 18.30 Živel je car — 18.45 Mladi za mlade — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Športna oddaja — 20.35 Aktualnosti — 21.05 Poročila — 21.15 Celovečerni film.

RADIO CELOVEC

SLOVENSKE ODDAJE

NEDELJA, 2. septembra:

07.05—07.35 Duhovni nagovor — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 3. septembra:

14.10—15.00 Celovski radijski dnevnik — Solisti — Pevci.

TOREK, 4. septembra:

09.30—10.00 Za našo vas.
14.10—15.00 Celovski radijski

TOREK, 4. septembra: 17.40 TV dnevnik v madžarščini — 18.00 TV dnevnik — 18.15 Pustolovščine — otroška oddaja — 18.45 Narodna glasba — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Bitof na TV — 21.05 Včeraj, danes, jutri — 21.25 Znanost — 22.10 Zabavno glasbena oddaja.

SREDA, 5. septembra: 17.40 TV dnevnik v madžarščini — 18.00 TV dnevnik — 18.15 Tehnica za natančno tehtanje — 18.45 Pesmi in upor — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Dokumentarna oddaja — 20.50 Včeraj, danes, jutri — 21.10 Znanost in mi.

ČETRTEK, 6. septembra: 18.15 Kapetan Mikula mali, otroška oddaja — 18.45 Kviz — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Kino oko — 23.00 Poročila.

PETEK, 7. septembra: 17.40 TV dnevnik v madžarščini — 18.00 TV dnevnik — 18.15 Mali svet — 18.45 Glasbena oddaja — 19.30 TV dnevnik — 20.20 Zapisi o kulturi neuvrščeni — 21.20 Včeraj, danes, jutri — 21.40 Portreti — 22.10 Zabavno glasbena oddaja — 23.00 Koncert na dubrovniških poletnih prireditvah '79.

SOBOTA, 8. septembra: 18.10 Poročila — 18.15 Narodna glasba — 18.45 Dokumentarna oddaja — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Večer z Biserko Cvejić — 21.00 Poročila — 21.10 Feljton.

dnevnik — Šport — „Otroci, poslušajte!“

SREDA, 5. septembra:
14.10—15.00 Celovski radijski dnevnik — Ljudske pesmi in viže — Cerkev in svet.

ČETRTEK, 6. septembra:
14.10—15.00 Celovski radijski dnevnik — Družinski magazin.

PETEK, 7. septembra:
14.10—15.00 Celovski radijski dnevnik — Veselo naokrog.

SOBOTA, 8. septembra:
09.45—10.30 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

NAŠ TEDNIK izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslov: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26. 9020 Klagenfurt. — Telefon uredništva, oglasnega oddelka in uprave 725 65. Naš zastopnik za Jugoslavijo ADIT-DZS, Gradišče 10, 61000 Ljubljana, tel. 22207. Naročnina znaša letno: za tuzemstvo 150.— šil., za Jugoslavijo 200.— din, za ostalo inozemstvo 250.— šil. (po zračni pošti 500.— šil.). — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Nužej Tolmajer, Verovce štev. 2. 9065 Zrelec. — Tiska: Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.

rani v trgu. To še pred Hitlerjem. Francija so pokopali na skrivaj pri nekem kmetu za Mežico. Bojana pa je zadela krogla tukaj. Jaz sem ga ogledoval. Poznal sem ga, ker je bil nekajkrat pri nas še s četo, preden je iz nje nastal bataljon. Z očetom sva ga pokopala.

— Vidva sta ga pokopala? Tudi dijak je zmeščal svoj glas. Kakor brat. Mladca sta bila prizadeta. Čulo se je iz glasov, videlo se z obrazov.

— Lepo je bil obrt in še mlad!

Dijak je bil ves presunjen: Tukaj blizu očetove domačije leži partizan pokopan. Oče in brat sta ga pokopala.

Ali so Nemci to ukazali?

Ali partizani?

Vase pogreznjen je taval z brati domov in tisti večer je bil dijak molčeč.

V predzadnji noči je dijaka zbudilo množično korakanje zunaj na gorici. Z bratom Stankom sta ležala skupaj v široki starodavni preprosti kmečki postelji v leseni kaščici.

Dijak je poslušal: korakanje in rahlo pogovaranje in spet korakanje in korakanje. Pesek je škripal pod okovanimi čevlji. Škornji so trkali v presledkih v kamen med zgornjo in spodnjo kaščico. Na očetovi domačiji je bilo mnogo stavb: dva hleva, tri kaščice in velika kmečka hiša. Zunaj je zredčena tema. Najbrž ni daleč do svita. Dijak vstane in pomakne stol, na katerem je zložil svojo ob-

leko, k durim, v katerih je od pajčevine zapreženo okence.

Gleda v polsvit.

Spet prihajanje, korakanje, škripanje in trkanje. Dijak gleda in napenja oči.

Moške postave drsajo mimo okenca, oblečene kaj nevsakdanje, klobuki z gamsovimi čopi, jugoslovanske in nemške vojaške kape in še drugačna pokrivala. Prvič gleda partizane ...!

Ko se je umirilo, je smuknil zopet k bratu v posteljo. Bil je vznemirjen. Ali ta vznemirjenost je bila drugačna kot v Kranju. Pomešana je bila z nezadržno radovednostjo.

S kaj čudnimi fantastičnimi predstavami je ponovno zadremal v vzhajajoči avgustovski dan, ki se je obetal tako zdrav in lep in miren in srečen izza Pece.

Ko je oče poklical kosce, za trenutek dijak ni vedel, kaj je bilo poprej.

Ali se mu je sanjalo?

Ali je bilo res?

Venomer je opazoval očeta. Ničesar spremenjenega ni bilo videti na njem. Vse je poteklo v običajnosti. Gospodinja in Katrica še nista vstali. Le kosci so bili pokonci. Niso šli v izbo ali kuhinjo. Zavili so čez gorico daleč dol na Spodnje njive.

V daljavi na zapadu je zagorel Obir v prvih sončnih rdečinah in zlatninah. Kot mirujoče predpotopno bitje je videti gora velikanka. Levo od Obirja pa se šilijo Košutini robovi. Kakor razbeljene železne ostrine so videti v jutranjem sončnem

blišču. Od Košute levo spet pa se kopiči Kranjski Storžič.

Kranjski Storžič!

Levo spodaj pod njem v ravnini Gorenjske je Kranj. Oče je pred dnevi sinu vse to razložil. Tudi Kranjske peči, kakor imenujejo tukajšnji hribovci Kamniške Alpe levo in desno od Kamniškega sedla, ki se vidi od tukaj kot široka zareza v goratem ostenu.

Brez zajtrka so seveda šli kosci na delo. Kot vsak dan. Tega je šele Katrica prinesla med šesto in sedmo uro. Do tedaj je kar trdo krulil želodček.

Prve počitniške dneve je kajpak močno prizadejala košnja dijakovim zmeščanim dlanem in prstkom. Vsi bratje so imeli utrjene roke. Kako tudi drugače, ko so pa vsak dan kot odrasli delali.

V šolo niso hodili. Ni je bilo več v Sosednju. Pa je mladina ostala kar tako. Oblast se ni brigala zato, ampak je imela v načrtu, da na jesen itak pospravijo vse obrobne kmetije in ljudi izselijo. „Banditengebitu“ je treba odvzeti teren, se pravi, nevarne elemente pozapreti in otroke poslati v rajh, da se prevzgojijo v koristno nemško mladino.

O teh peklenjskih nacističnih načrtih se je vedelo v takozvanem „vaškem trikotniku“, kakor so imenovali nacisti svojo oblastveno mrežo: orcgru-penlajtar, ki je imel glavno besedo, saj je bil nacistični veljak — župan, ki je bil zgolj odgovoren za administracijo komunalnega značaja — in krajevni kmečki vodja, ki je s svojim vplivom nadzoroval vse okolje.

(Dalje prihodnjič)

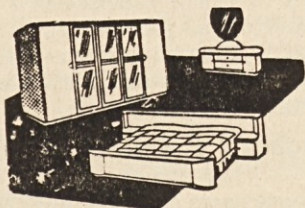
Pliberški sejem na travniku – največje in najstarejše ljudsko slavlje južnih predelov Koroške

od sobote, 1. septembra, do ponedeljka, 3. septembra 1979

OB PLIBERŠKEM SEJMU
SE VAM PRIPOROČA

MIZARSTVO

Leitgeb

ST. MICHAEL OB BLEIBURG
ŠMIHEL NAD PLIBERKOM
Telefon (0 42 35) 34 1 03

Raiffeisenbank Bleiburg

Die Bank Ihres Vertrauens

PLIBERK — BLEIBURG
Telefon 0 42 35 - 25 21

- STAVBENO IN POHIŠTVENO MIZARSTVO
- OPREMA PROSTOROV
- ZALUZIJE
- RAZNE OBLOGE TAL

POHIŠTVO
MOJSTRSKEGA PODJETJA

TRGOVINA **R. Skias**
MOOS/BLATO 45
telefon (0 42 35) 25 86

ŠTEFAN TRAMPUŠ

Trgovina z lesom
Podjetje z žago

NONČA VAS — EINERSDORF
PLIBERK — BLEIBURG
Telefon (0 42 35) 20 76

Alles klar - VALENTAR!

- BAU- und
- MÖBELTISCHLEREI

Hans Valentar

LOIBACH, 9150 BLEIBURG
telefon (0 42 35) 30 24

Ob priliki Pliberškega sejma obiščite domače gostišče z avtomatičnim kegljiščem

JUENA

ČEPIČE — GLOBASNICA
Telefon 0 42 36 - 21 05 05

Hotel „Breznik“

PLIBERK — BLEIBURG,
GLAVNI TRG — HAUPTPLATZ

- IZVRSTNA KUHINJA
- IZBRANA VINA
- TUJSKE SOBE S KOMFORTOM

Vaš obisk ob Pliberškem sejmu nas bo pristrčno veselil!

SLIKARSTVO • PLESKANJE •
TAPETE

Ob Pliberškem sejmu se priporoča

Rudolf Bredschneider
9150 PLIBERK
Kumeschgasse 14
Tel. 0 42 35 - 21 23

V VSEH DENARNIH ZADEVAH V

Posojilnico Pliberk!

Poslužujmo se domačega
hranilnega servisa
in zaupajmo v domačo banko!

V trgovini s stroji

MAX TRAUM
PLIBERK — BLEIBURG

- šivalne stroje
- vse poljedelske stroje
- radio-aparate
- kolesa in motorna kolesa po ugodnih cenah in plačilnih pogojih

TREFFPUNKT BEI IHREM

Funkberater ENZI

BLEIBURG — PLIBERK

SCHLAF DICH GESUND MIT STEFIZ STEPPDECKEN

FERDINAND STEFIZ

STIEPPDECKEN UND BETTWARENFABRIK
UNSERE SPEZIALERZEUGNISSE
STIEPPDECKEN ALLER ART
FEDERKERNMATRATZEN SOWIE POLSTERMÖBEL

Bleiburg

Obiščite nas na Pliberškem sejmu!

MÖBEL INTERNATIONAL

WUNTSCHKE — 9150 BLEIBURG/PLIBERK, tel. (0 42 35) 20 63

- Pohištvo iz celega sveta
- Pohištvo iz lastne proizvodnje
- Pohištvo domačega strokovnjaka v solidni ročni izdelavi
- Vaša prednost!

TOPSPORT - Bekleidungs-GesmbH

PREJ BAYRHAMMER PLIBERK
tovarna športnih rokavic se Vam priporoča za zimsko sezono

- SMUCARSKE ROKAVICE
- TEKASKE ROKAVICE
- SMUCARSKI CEVLJI
- SMUCARSKE OBLEKE TOPER
- SMUCARSKA OCALA

Od novembra 1978 naprej najugodnejše kupujete pri nas v Pliberku. Velikovaška cesta 11. Naše športne rokavice pa so Vam na razpolago tudi v športnih trgovinah na Koroškem in v Avstriji. Vprašajte vedno po TOPSPORT smučarskih rokavicah.

TOPSPORT — garancija za dobro izdelavo in kvaliteto.

MIZARSKI MOJSTER

HERMAN KUSCHEI

Trgovina s pohištvom
PLIBERK — BLEIBURG

Odlična delavnica

- pohištvene oprave in
- gradbenega mizarstva

OBIŠČITE NA PLIBERŠKEM
SEJMU ŠOTOR gostilne

Rößlwirt

(IDA STEFIZ)

Zabaval Vas bo vse 3 dni
ansambel „Fidelen Lavanttaler“

OBIŠČITE NA PLIBERŠKEM SEJMU SLO-
VENSKO PROSVETNO DRUŠTVO

„Edinost“ Pliberk,

ki Vas vabi v lastni šotor
od 1. do 3. septembra 1979

Ples z ansamblom
„Fantje treh dolin“

Za jedačo in pijačo je poskrbljeno.
Vse rojake od blizu in daleč pristrčno vabi
Odbor

